

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007-2013

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

A Gelénes-Beregdaróc (HUHN20046) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület fenntartási terve

Debrecen
2014

Ügyfél

Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság

Együttműködő partnerek

BioAqua Pro Környezetvédelmi Szolgáltató és Tanácsadó Kft.
E-misszió Természet- és Környezetvédelmi Egyesület

Vezető szakmai koordinátor

Dr. Magura Tibor

Szakmai koordinátor

Dr. Juhász Péter
Lesku Balázs
Olajos Péter

Vezető természettudományi szakértő

Dr. Kiss Béla

Vezető agrárgazdálkodási szakértő

Tóth Sándor

Közreműködő szakértők

Csipkés Roland
Dobrosi Dénes
Dr. Forgács Zoltán
Dr. Gulyás Gergely
Hauberger Júlia
Juhász Krisztina
Kovács Tibor
Lukács Attila
Mizsei Edvárd
Dr. Nagy Antal
Dr. Sum Szabolcs

Tartalomjegyzék

I. Natura 2000 fenntartási terv	5
1. A terület azonosító adatai.....	6
1.1. Név	6
1.2. Azonosító kód.....	6
1.3. Kiterjedés	6
1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek.....	6
1.4.1. Jelölő élőhelyek	6
1.4.2. Jelölő fajok.....	6
1.5. Érintett települések.....	6
1.6. Egyéb védettségi kategóriák	7
1.7. Tervezési és egyéb előírások	7
2. Veszélyeztető tényezők.....	9
3. Kezelési feladatok meghatározása.....	12
3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése	12
3.2. Kezelési javaslatok.....	12
3.2.1. Élőhelyek kezelése (Kezelési egységek – KE).....	12
3.2.2. Élőhely-rekonstrukció és élőhelyfejlesztés.....	26
3.2.3. Fajvédelmi intézkedések.....	27
3.2.4. Kutatás, monitorozás	27
3.2.5. Mellékletek	28
3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében.....	29
3.3.1. Agrártámogatások	29
3.3.2. Pályázatok.....	34
3.3.3. Egyéb	34
3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja.....	34
3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök.....	34
3.4.2. A kommunikáció címzettjei.....	34
3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel	38
II. A Natura 2000 fenntartási terv készítését megalapozó dokumentáció.....	40
1. A tervezési terület alapállapot jellemzése	41
1.1. Környezeti adottságok.....	41
1.1.1. Éghajlati adottságok.....	41
1.1.2. Vízrajzi adottságok	41
1.1.3. Talajtani adottságok	41
1.2. Természeti adottságok	42
1.2.1. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű élőhelyek	44
1.2.2. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű növényfajok.....	50
1.2.3. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű állatfajok.....	50
1.2.4. A tervezési területen előforduló egyéb jelentős fajok.....	59
1.3. Területhasználat.....	60
1.3.1. Művelési ág szerinti megoszlás	60
1.3.2. Tulajdoni viszonyok	61
1.3.3. Területhasználat és kezelés	61
2. Felhasznált irodalom.....	66
3. Térképek	70

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007–2013

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve:	Gelénes-Beregdaróc kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (kjTT)
--------------------------------	--

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója:	HUHN20046
---------------------------------------	-----------

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése:	1159,5 ha
---------------------------------------	-----------

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

1.4.1. Jelölő élőhelyek

7110* - Dagadólápok

91G0* - Pannon gyertyános-tölgyesek *Quercus petraeával* és *Carpinus betulusszal*

6440 - *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei

6510 - Sík- és dombvidéki kaszálóréték (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)

7140 - Tőzegmohás lápok és ingólápok

7230 - Mészkedvelő üde láp- és sásrétek

91F0 - Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmion minoris*)

* kiemelt jelentőségű élőhely

1.4.2. Jelölő fajok

Sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*)

Díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*)

Nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*)

Vérfű-hangyaboglárka (*Maculinea teleius*)

Vöröslábú hegyisáska (*Odontopodisma rubripes*)

Réti csík (*Misgurnus fossilis*)

Lápi póc (*Umbra krameri*)

Vöröshasú unka (*Bombina bombina*)

Tavi denevér (*Myotis dasycneme*)

1.5. Érintett települések

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye: Beregdaróc, Beregsurány, Csaroda, Gelénes, Márokpapi

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészletekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet (a továbbiakban: KvVM rendelet) tartalmazza.

A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

Egyéb érintett Natura 2000 terület: A terület teljes egészében (1159,5 ha) a Szatmár-Bereg Különleges madárvédelmi területtel (HUHN10001) van átfedésben.

Típus	Kód	Név	Kiterjedés	Védetté nyilvánító jogszabály száma
„ Ex lege” láp	HNL234	Rivaly	49,52 ha	1996. LIII. tv. a természet védelméről
„ Ex lege” láp	HNL100	Bábtava	8,02 ha	1996. LIII. tv. a természet védelméről
„ Ex lege” láp	HNL099	Zsid-tó	1,45 ha	1996. LIII. tv. a természet védelméről
„ Ex lege” láp	HNL107	Horgas-tó	6,9 ha	1996. LIII. tv. a természet védelméről
„ Ex lege” láp	HNL108	Kis-Navad	1,8 ha	1996. LIII. tv. a természet védelméről
„ Ex lege” láp	HNL106	Navat-patak	6,68 ha	1996. LIII. tv. a természet védelméről
Tájvédelmi Körzet	-	Szatmár-Bereg Tájvédelmi Körzet	21891,7 ha, amelyből 432,92 ha érinti a tervezési területet.	142/2007. (XII.27.) KvVM rendelet a Szatmár-Beregi Tájvédelmi Körzet védtségének fenntartásáról

A tervezési terület az Országos ökológiai hálózat magterület övezetének (100%) része.

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv

Szatmár-Beregi Tájvédelmi Körzet természetvédelmi kezelési terve 2003-2008. (hivatalosan nem került elfogadásra).

1.7.2. Településrendezési eszközök

- Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye közgyűlésének 19/2011 (XII.1.) önkormányzati rendelete Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Területrendezési terve elfogadásáról
- Beregdaróc község Önkormányzata Képviselő Testületének 8/2002. (X.09.) rendelete a Helyi Építési Szabályzatról
- Beregsurány község képviselőtestületének 11/2006. (VII.17.) rendelete Beregsurány község Szabályozási Tervének elfogadásáról és a helyi építési szabályzat megállapításáról
- Gelénes –község Önkormányzata Képviselőtestületének 11/2006. (V.17.) rendelete a Helyi Építési Szabályzatról és a Szabályozási tervek elfogadásáról
- Csaroda község képviselőtestületének 8/2002. (VII.1.) rendelete Csaroda község Szabályozási Tervének elfogadásáról és a helyi építési szabályzat megállapításáról

1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek

Körzeti erdőterv: Rétköz-Beregi körzet körzeti erdőterve (érvényes: 2013.01.01 - 2022.12.31.)

ügy száma: 11949/14/2011, kelt: 2013.október 7.

1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek

I/5. Szabolcs-Szatmár-beregi apróvadas körzet vadgazdálkodási terve. **Érvényes:** 2014-ig. (Készítését az Országos Vadgazdálkodási Adattár koordinálta.)

Daróci Vadásztársaság, Beregdaróc (vadgazdálkodási egység kódszáma: 15-853220-1-4-1) vadgazdálkodási üzemterve. **Érvényes:** 2017-ig. Kelt: 2006. december 15. Jóváhagyta: Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei MGSZH, Földművelésügyi Igazgatóság, Vadászati és Halászati Osztály.

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

A tervezési területen nincs halgazdálkodási vízterület, ezért halgazdálkodási terv a területre nem vonatkozik.

1.7.6. Vízyűjtő-gazdálkodási terv

Felső-Tisza alegység vízgyűjtő-gazdálkodási terve – Közreadta a FETIKÖVIZIG és a Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság, 2010 áprilisában. Esedékes felülvizsgálat éve: 2015.

2. Veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A03.01	Intenzív, vagy intenzívebb kaszálás	L	0,7	Nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>): A helytelen időpontban, illetve túlzott gyakorisággal történő, valamint a gyepek egészén egyszerre végrehajtott kaszálás veszélyezteti a faj fennmaradását. Vérű-hangyaboglárka (<i>Maculinea teleius</i>): A faj populációjának fenntartása szempontjából jelentős veszélyforrás a nem megfelelő módon, és/vagy rossz ütemezéssel foganatosított kaszálás. A kései (június 10-e után végzett) vagy a túl korai (október 1-je előtt végrehajtott) kaszálás számottevő károkat okozhat a lepkefaj állományában
A03.03	kaszálás felhagyása/hiánya	L	2	Cnidion dubii folyóvölgyeinek mocsárrétei (6440), sík- és dombvidéki kaszálórétek (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>) (6510): kaszálás hiányában a gyepek cserjésednek és veszítenek kiterjedésükből
A04.01	Intenzív legeltetés	L	0,3	Nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>): Az élőhely túlzott mértékű legeltetése káros a faj állományainak fennmaradása szempontjából, károsítja a talajfelszínt, csökkenti a tápnövények mennyiségét, rövid fűvű struktúrát alakít ki, károsítja a hangyafészkeket Vérű-hangyaboglárka (<i>Maculinea teleius</i>): A legeltetés erősen leronthatja a vérűves rétek természeti minőségét, és így számottevő mértékben veszélyeztetheti mind az imágók, mind pedig a lepkefaj hangyagazdáinak életfeltételeit.
A04.03	pásztorzkodás felhagyása, legeltetés hiánya	M	11	Vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>), Cnidion dubii folyóvölgyeinek mocsárrétei (6440), sík- és dombvidéki kaszálórétek (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>) (6510): Legeltetés hiányában a nedves rétek becserjésednek és veszítenek kiterjedésükből. Vöröslábú hegyisáska (<i>Odontopodisma rubripes</i>): a gyepterületek szekunder szukcessziójának beindulásával hosszabb távon a faj élőhelyei folyamatosan megszűnnek.
A07	Biocid termékek, hormonok, kemikáliák használata	L	4	Nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>), sárga gyapjasszövő (<i>Eriogaster catax</i>), vérű-hangyaboglárka (<i>Maculinea teleius</i>), díszes tarkalepke (<i>Euphydryas maturna</i>): E fajok tényleges vagy potenciális élőhelyeinek egy része mezőgazdasági területek közelében helyezkedik el. A szél a tápnövények leveleire juttathatja az intenzíven művelt parcellákon kiszórt növényvédő szereket, műtrágyákat, mindamellett a vegyi anyagok vízben való oldódásuk esetén a gyökérzetten keresztül is bejutnak a növények szervezetébe. Ezek a hatások akár külön-külön, akár együttesen a peték, a lárvák, illetőleg a bábok károsodását vagy pusztulását idézhetik elő.
A10.01	Sövény, bozót, cserje eltávolítása	L	2,4	Sárga gyapjasszövő (<i>Eriogaster catax</i>): Mivel az <i>E. catax</i> tápnövénye elsősorban a <i>Prunus spinosa</i> (vagy helyenként esetleg <i>Crataegus</i> , illetve <i>Pyrus</i> fajok), ezért az ilyen fajkészletű cserjeállományoknak egy adott területről való teljes mértékű eltávolítása a sárga gyapjasszövő élőhelyeinek megszüntetését is eredményezheti. Díszes tarkalepke (<i>Euphydryas maturna</i>): Mivel a közönséges fagyal (<i>Ligustrum vulgare</i>) helyenként ugyancsak a faj tápnövénye lehet, ezért a faj lárvaiknak táplálkozási lehetőségét korlátozhatja az, ha az erdészeti cserjeirtások során a fagyalbokrok teljes egészében eltávolításra kerülnek az élőhelyről. Vöröslábú hegyisáska (<i>Odontopodisma rubripes</i>): a faj jellemző élőhelyei az erdőket és azok nyiladékait övező cserjések bozótosok, a rétek cserjésedő területei. A cserjeirtás ezeknek az alkalmas élőhelyeknek a méretét csökkentve hat negatívan a faj állományaira.
B01.01.	beerdősítés / fásítás őshonos fajokkal	M	2,6	Vöröslábú hegyisáska (<i>Odontopodisma rubripes</i>): az erdőtelepítések során ha a faj egyébként jelen van a területen az újulat megjelenése kezdetben kedvez a populációk növekedésének, azonban az erdő záródásával a faj folyamatosan kiszorul a telepítések területéről. Cnidion dubii folyóvölgyeinek mocsárrétei (6440), sík- és dombvidéki kaszálórétek (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>) (6510): jellemző, hogy az élőhelyet beerdősítik, így veszít kiterjedéséből
F03.01.01	Vadak károkozása (túltartott vadállomány)	M	11	Díszes tarkalepke (<i>Euphydryas maturna</i>): A faj populációira nézve egyes alföldi élőhelyeken jelentős veszélyforrást jelent, hogy a túlszaporodott vadállomány állatai - főként a csordákban közlekedő a vaddisznók - feltúrják, széttaposják az erdők talaját, és ezzel jelentősen károsítják vagy kipusztítják az aljnövényzetet. Különösen nagy probléma mindez azokon a helyeken, ahol vadasparkok működnek. A veszélyfaktor hatásának lényege, hogy a hernyók második fejlődési szakaszában az avarszinten táplálékforrást jelentő <i>Veronica</i> fajok eltűnése az érintett <i>E. maturna</i> populációk kipusztulását eredményezi. Vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>): A vadak zavarást jelentenek a faj számára. Élőhelyét dagonyázó helyként használhatják, a trágyázás pedig megváltoztatja az élőhely nitrogén háztartását, eutrofizáció indulhat. Dagadólápok (7110*), tőzegmohás lápok és ingólápok (7140), mészkedvelő üde láp- és sásrétek (7230): a vadak trágyázásukkal, tőrásukkal gyomosodást indítanak el, ami káros Pannon gyertyános-tölgyesek <i>Quercus petraea</i> val és <i>Carpinus betulus</i> szal (91G0*), Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i> , <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i> , <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmion minoris</i>) (91F0): legelésükkel, taposásukkal, tőrásukkal a vadak elsősorban a cserjeszintet és a gyepszintet képesek károsítani, a jellemző növényfajokat képesek kipusztítani és így az élőhely jellegét megváltoztatni.

I01	Idegenhonos inváziós fajok jelenléte	L	1,7	<p>Nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>), vérfű-hangyaboglárka (<i>Maculinea teleius</i>): E fajok élőhelyein néhol – főleg a rendszeresen bolygatott, illetve káros hatásoknak nagyobb mértékben kitett gyepeken - jellemző az invazív növények, özönfajok, gyomok megjelenése és terjedése. Az ilyen folyamatok azért károsak, mert az inváziós fajok fokozatosan kiszorítják a tápnövények, valamint a nektárforrásul szolgáló virágos növények állományait, és emiatt szűkítik a lepkék életterét, valamint a populációk szaporodási képességét</p> <p>réti csík (<i>Misgurnus fossilis</i>): A Natura 2000 területen öt víztér hat mintavételi helyszínén észleltünk adventív halfajokat (ezüstkárász (<i>Carassius gibelio</i>), amurgéb (<i>Perccottus glenii</i>), kínai razbóra (<i>Pseudorasbora parva</i>)), melyek a réticsík táplálék és élőhely konkurensai.</p> <p>Diszes tarkalepke (<i>Euphydryas maturna</i>): A biotópok természeti állapotának romlása, helytelen erdészeti beavatkozások, illetve az aljnövényzetet és a talaj épségét sértő egyéb eredetű károkozások következtében néhol inváziós növényfajok, gyomok jelennek meg a faj élőhelyein. Az E. maturna állományaira mindez azért lehet negatív hatással, mert a gyepszintben szűkítheti a tápnövények termőhelyeinek méretét, és ezáltal a lárvák megfelelő mennyiségű táplálékának biztosítását. Hasonló veszélyt jelenthet ugyanakkor a lepkefaj elsődleges tápnövényeit jelentő magyar-, illetve magas kőris fák arányának csökkenését, valamint ezáltal a lepkék életterének szűkülését előidéző, fás szárú özönnövények [például amerikai kőris (<i>Fraxinus pennsylvanica</i>), zöld juhar (<i>Acer negundo</i>), stb.] terjedése is.</p>
J02.05.02	Belvízviszonyok megváltoztatása	M	8,3	<p>Nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>), vérfű-hangyaboglárka (<i>Maculinea teleius</i>): Mivel a térségben mindkét boglárka-faj vízenyős, lápos, mocsaras élőhelyeken fordul elő, és ezek közvetlen környezetében sok helyütt intenzív mezőgazdasági tevékenység folyik, ezért fennáll a reális veszélye annak, hogy e biotópok különböző káros hatások miatt (például azért, mert a környező területek talajának mozgatása, feltörése, illetőleg a gyeppgazdálkodás jellege miatt a vizes élőhelyek környezetében felerősödik a talajvíz diffúziója) vízbázisukból többet vagy gyorsabban veszítenek, mint amennyit egyébként a természetes folyamatok indokolnának.</p> <p>Vöröslábú hegyisáska (<i>Odontopodisma rubripes</i>): a rétek és mezőgazdasági területek nedvesebb mélyebben fekvő részeiről történő vízelvezetés a területek kiszáraitásán keresztül a mikro-, illetve mezoklíma változását okozva hat a faj állományaira.</p> <p>réti csík (<i>Misgurnus fossilis</i>): Az állóvizek vízborítása a területen erősen ingadozó, ami e vizek területek alkalmatlanná teszi arra, hogy bennük állandó halállomány alakulhasson ki.</p> <p>Vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>): A medrek aszályos években túl hamar száradnak ki, így az átalakuló ebihalak aránya csökkenhet.</p>
K02.01	Fajösszetétel változás, szukcesszió	M	3	<p>Nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>), vérfű-hangyaboglárka (<i>Maculinea teleius</i>): A nedves rétek intenzívebb kaszálása és legeltetése, a természetvédelmi célú kezelések elmaradása, valamint a lepkefajok élőhelyeinek környezetében lévő parcellákon végzett mezőgazdasági tevékenységek hatásai azt eredményezik, hogy ezen biotópok növényzete egyre több helyen degradálódik, fajkészlete idővel sok helyütt leromlik, beszűkül. Mindez egyebek mellett a nektárforrásul szolgáló virágos növények számának csökkenésében, és/vagy a gyomok, özönfajok arányának emelkedésében mutatkozik meg leginkább</p> <p>Diszes tarkalepke (<i>Euphydryas maturna</i>): A fentiekhez hasonló nehézségeket okozhat a cserjésedés, valamint a tájidegen növényfajok megjelenése az E. maturna esetében is.</p> <p>folyóölgyek <i>Cnidion dubii</i> mocsárrétjei (6440), sík- és dombvidéki kaszálórétek (<i>Alopecurus pratensis</i>, <i>Sanguisorba officinalis</i>) (6510): kezelés hiányában a gyepek cserjésedésnek és veszítenek kiterjedésükből</p> <p>réti csík (<i>Misgurnus fossilis</i>): A Natura 2000 terület víztereinek egy része a nyári csapadékszegény és meleg időjárás hatására legkésőbb nyár végére részlegesen, vagy akár teljesen is kiszáradhat, ami a szárazra került példányok elhullását okozza.</p> <p>Dagadólápok (7110*), tőzegmohás lápok és ingólápok (7140), mészkedvelő üde láp- és sásrétek (7230): a cserjésedés, erdősödés, bizonyos mértékét meghaladóan nem kívánatos</p> <p>Vöröslábú hegyisáska (<i>Odontopodisma rubripes</i>): a gyepterületek becserjésedése kezdetben az állományok létszámának növekedését okozza, később azonban a cserjék záródását követően a faj kiszorul az érintett területekről.</p>
K01.03	Kiszáradás	L	4,4	réti csík (<i>Misgurnus fossilis</i>): A Natura 2000 terület egyes vízterein (pl. Zsid-tó) zajló természetes szukcessziós folyamatok hatására csökken a faj potenciális élőhelyeinek a kiterjedése.
M01.02	aszály és csapadékmennyiség csökkenés	L	0,1	Dagadólápok (7110*), tőzegmohás lápok és ingólápok (7140), mészkedvelő üde láp- és sásrétek (7230): a lágmedence száradása egyértelműen káros, az élőhelyet alapjaiban veszélyezteti
Kód	Potenciális veszélyeztető tényező neve	Jelentősége	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
B02.01.01	Erdő felújítás őshonos fajokkal	M	4	Pannon gyertyános-tölgyesek <i>Quercus petraea</i> val és <i>Carpinus betulus</i> szal (91G0*), Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i> , <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i> , <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmion minoris</i>) (91F0): Amennyiben az erdőfelújítást a letermelt gyertyános-tölgyes helyén nem az élőhelynek megfelelő fajokkal végzik, csökken az élőhely kiterjedése

J01.01	Leégés	L	1,1	<p>Sárga gyapjasszövő (<i>Eriogaster catax</i>): Ha a tarlóégetések helyszíne őrizenlenül marad vagy esetleg erős a szél, úgy a tűz könnyen áterjed a mezőgazdasági területeket számos helyen szegélyező kőkénysávokra is, aminek következtében elpusztulhatnak a lárvák fészkei, az imágók, és/vagy a bábok is.</p> <p>Díszes tarkalepke (<i>Euphydryas maturna</i>): Különösen a száraz, aszályos időjárási körülmények között jelent nagy veszélyt, ha akár turisták vagy más magánszemélyek gondatlan magatartása, akár egyes erdészeti tevékenységek – például a vágástéri hulladék nem megfelelő körülményekkel történő elégetése – során erdőtüz keletkezik, hiszen mindez a lepkefaj állományának megsemmisülését is okozhatja.</p>
J02.04.01	Árvíz	L	0,68	<p>Nagy tűzlepke (<i>Lycæna dispar</i>): A <i>L. dispar</i> hernyója jól alkalmazkodott tipikus élőhelyeinek természeti sajátosságaihoz: nyugalmi időszakát megelőzően olyan szövedéket készít, amelyben tartósabb vízállásokat is túlél. Fontos azonban szem előtt tartani, hogy a faj számára ez a megoldás sem nyújt korlátlan védelmet, hiszen a lárvák (de a peték vagy a bábok is) maximum 10-14 nap után elpusztulnak a vízben.</p> <p>Vérű-hangyaboglárka (<i>Maculinea teleius</i>): A tartósabb vízborítás a fent említettekhez hasonló fenyegetést jelent a <i>M. teleius</i>-ra nézve is, azzal a kitételrel, hogy árvíz vagy belvz esetén nem csak a lárvák vagy a bábok, hanem a hernyókat gondozó hangyák is elpusztulnak.</p> <p>Díszes tarkalepke (<i>Euphydryas maturna</i>): A vizsgált Natura 2000 térségben az <i>E. maturna</i> élőhelyeinek egy része szintén vízfolyások mellett, vagy azok közelében található. Ha az ilyen erdők talajára magas vízállás következtében a csatornákból esetleg árvíz, vagy például a csapadékos időjárás eredményeként kialakuló belvz kerül, az 10-14 nap alatt a lepkefaj hernyóinak teljes mértékű pusztulását okozhatja az első lárvastádiumot követő csaknem egyéves időszakban, azaz körülbelül június 1-je és május 1-je között. Fontos erre a veszélyforrásra kiemelt figyelmet fordítani, mert egy nagyobb kiterjedésű, és tartós vízborítás az <i>E. maturna</i>-t akár évekre is kipusztíthatja az érintett biotópokból.</p> <p>Sárga gyapjasszövő (<i>Eriogaster catax</i>): A faj lárvái kikelésüket követően egyre többször hagyják el fészkeiket, eleinte még csak ideiglenesen, később azonban véglegesen, és ekkortól már a talaj felszínén, illetve az aljnövényzetben közlekedve jutnak át egyik bokorról a másikra. Éppen ezért árvíz vagy belvz esetén életük veszélybe kerülhet, hiszen ha vízbe esnek, és nem tudnak kellő gyorsasággal megkapaszkodni, majd száraz helyre menekülni, akkor elpusztulnak. Fontos ugyanakkor megemlíteni, hogy a hernyókra nem csak a vízborítás jelent veszélyt, hanem az ennek következtében kialakuló, fokozottan nedves, páras mikroklíma is. Mivel az ilyen körülmények kedvező feltételeket nyújtanak a kórokozók elszaporodásához, ezért a lárvák esetenként ezrével pusztulnak el a fellépő bakteriális, gombás vagy vírusos eredetű fertőzések következtében. A víz mindamellett a bábokat is megölheti, hiszen az <i>E. catax</i> a talaj felszínén, vagy a talajban bábozódik.</p>
J02.05.03	állóvizek vízháztartásának megváltozása	L	1	Tavi denevér (<i>Myotis dasycneme</i>): a vízfelszínnek eltűnése esetén a faj táplálkozóterülete megszűnik
M01.02	aszály és csapadékmennyiség csökkenés	M	5	<p>Vöröslábú hegyisáska (<i>Odontopodisma rubripes</i>): a mezo-, és makroklímatis hatások a faj élőhelyein keresztül hat az állományokra. Az <i>Odontopodisma rubripes</i> más egyenes szárnyúakhoz hasonlóan leginkább az élőhely szerkezeti paramétereinek és mikroklímájának változására érzékeny, nedvességkedvelő faj. A makroklímatis változások a növényzet és a növényzeti mikroklíma változását eredményezve (melegebb szárazabb klíma) veszélyeztetik az állományokat.</p> <p>Nagy tűzlepke (<i>Lycæna dispar</i>), vérű-hangyaboglárka (<i>Maculinea teleius</i>), díszes tarkalepke (<i>Euphydryas maturna</i>): Az utóbbi legalább egy évtized során hazánk éghajlata némiképpen megváltozott: lassú, ám tendenciaszerű felmelegedés tapasztalható, ami helyenként – még egyes, rendkívül csapadékos évek átlagával együtt is - a vizes élőhelyek kiterjedésének mérsékelt ütemű, de jól érzékelhető csökkenését idézte elő. Ez a folyamat az érintett fajok élőhelyeinek fokozatos zsugorodását idézheti elő</p> <p>Cnidion dubii folyóvízgyeinek mocsárrétjei (6440), sík- és dombvidéki kaszálórét (Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis) (6510): az aszály hatására szárazodnak és átalakulnak más élőhelyre</p> <p>Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén Quercus robur, Ulmus laevis és Ulmus minor, Fraxinus excelsior vagy Fraxinus angustifolia fajokkal (Ulmenion minoris) (91F0): amennyiben a felszínközeli víz mélyebbre húzódik, romlanak a felújítás lehetőségei.</p> <p>Sűrű csetkása (<i>Eleocharis carniolica</i>): a faj kifejezetten vizes élőhelyekhez kötődik, a kiszáradással az ilyen élőhelyek megjelenésének esélye csökken</p>
Kód	Kívülről jövő veszélyeztető tényező neve	Jelentősége	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
E06.02	épület renoválás, újrakepítés	nem adható meg	nem adható meg	Tavi denevér (<i>Myotis dasycneme</i>): a kölykező helyek megszüntetése káros a fajra

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

A Gelénes-Beregdaróc kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területté nyilvánításakor az élőhelyvédelmi irányelv 4. cikkének (4) bekezdése alapján a terület természetvédelmi célkitűzései meghatározásra kerültek, valamint kiemelésre kerültek egyes jelölő értékek, amelyeket a kezelés során prioritásként kell kezelni. A Natura 2000 területek célkitűzései és prioritásai a területek hivatalos Natura 2000 adatlapjain találhatóak.

A terület természetvédelmi célkitűzése a jelölő élőhelyek (dagadólápok, pannon gyertyános-tölgyesek *Quercus petraeával* és *Carpinus betulusszal*, *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei, sík - és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*, tőzegmohás lápok és ingólápok, mészkedvelő üde láp- és sásrétek, illetve a keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal) területcsökkenésének megállítása és állapotuk javítása a gyepgazdálkodáshoz, erdőgazdálkodáshoz és vízgazdálkodáshoz köthető intézkedések révén.

A gyepgazdálkodás tekintetében ezt a legeltetés intenzitásának és a kaszálás módjának optimalizálása és ellenőrzése, továbbá a madárfajok védelme tudja biztosítani. Ezt azért szükséges kiemelni, mivel a Natura 2000 terület teljes egészében átfed a (HUHN10001) Szatmár-Bereg különleges madárvédelmi területtel, ahol fokozott védelemben részesülő madárfajok fészkelnek. Ilyen pl. a haris (*Crex crex*). Az erdőgazdálkodás tekintetében a célok elérését a természetközeli állapotú erdők fenntartása és a tájidegen erdők lecserélése, továbbá a az átfedő madárvédelmi terület jelölő madárfajainak (pl. fekete gólya (*Ciconia nigra*), darázsölyv (*Pernis apivorus*)) védelme tudja biztosítani. A felsorolt madárfajok Natura 2000 területen fészkelő állománya legalább 2%-át képezi az országos állománynak, így megőrzésük, védelmük a különleges madárvédelmi terület alapvető célját és feladatát képezi. A vízgazdálkodás tekintetében a célok elérését a korábban létrehozott vízpótló és víz-visszatartó rendszer fenntartása, megfelelő üzemeltetése szolgálja.:

3.2. Kezelési javaslatok

A Natura 2000 területre vonatkozó természetvédelmi célkitűzések eléréséhez a terület egyes részei eltérő kezelést igényelnek, figyelembe véve az ott előforduló élőhelyeket, fajokat, és az ott jellemző gazdálkodási formákat. A kezelési, fenntartási, és részben az élőhely-rekonstrukciós és fejlesztési javaslatokat ezért a Natura 2000 terület egyes lehatárolt részegységeire, az úgynevezett kezelési egységekre (KE) vonatkozóan rendszerezi a fenntartási terv (a kezelési egységek térbeli elhelyezkedését a 3.2.5. melléklet térképei mutatják be). Az egyes kezelési egységekre nem vonatkoztatható élőhely-rekonstrukciós, fajvédelmi, kutatási és monitorozási javaslatokat a 3.2.2. - 3.2.4. fejezetben tárgyalja a fenntartási terv.

3.2.1. Élőhelyek kezelése

3.2.1.1. A terület egészére megfogalmazott általános kezelési javaslatok

Az unikális tőzeglápi élőhelyek (7110* - Dagadólápok, 7140- Tőzegmohás lápok és ingólápok) fennmaradása érdekében a medencék vízvesztésének csökkentése, a vízvisszatartó és vízpótló be rendezések megfelelő üzemeltetése, bővítésük lehetőségének vizsgálata. A lápokon a szukcessziós folyamatokat lassító fakivágások, cserjeirtások tervezése, végzése. A lápok védőzónájában a folyamatos erdőborítás megtartása. A lápokon az emberi jelenlét és a vad jelenlétének visszaszorítása a taposási károk elkerülésének érdekében.

Ugyancsak a tőzeglápi élőhelyek, továbbá a mészkedvelő üde láp- és sásrétek (7230), *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440), illetve a sík- és dombvidéki kaszálóréttek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*) (6510) fennmaradásának érdekében a belvízelvezető funkciójú csatornákon a vízviisszatartó műtárgyak megfelelő üzemeltetése, szükség esetén új műtárgyak kialakítása a természetes vízkészlet megtartása érdekében.

A jelölő pannon gyertyános tölgyesek *Quercus petraea*val és *Carpinus betulus*szal (91G0*) és a keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmenion minoris*) (91F0) élőhelyek fennmaradása érdekében a természetközeli állapotok fenntartása, az őshonos fafajú állományokban a kiterjedt tarvágásos véghasználatok mellőzése, folyamatos erdőborítás fenntartása, természetközeli vegyes korösszetételű állományok kialakítása. A felújításokban a teljes talaj-előkészítés és tuskózás elhagyása.

- Ugyancsak a jelölő pannon gyertyános tölgyesek *Quercus petraea*val és *Carpinus betulus*szal (91G0*) és a keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmenion minoris*) (91F0) erdei élőhelyek fennmaradása, kiterjedésük esetleges növelése, érdekében természetközeli felújítási és ápolási módok kísérletes kidolgozása. Arra alkalmas részeken „őserdő” jellegű, gazdálkodásmentes állományok kialakítása és fenntartása. A természetes cserjeszint kímélete. A tájidegen erdőállományok fokozatos őshonos állományra cserélése. A jelölő élőhelyekkel érintkező, az adott helyen tényleges inváziós fenyegetést jelentő tájidegen fásszárú állományok (pl. akác, amerikai kőris) telepítésének visszaszorítása még a szántókon is, illetve a jelenlegi állományok átalakítása, lecserélése a felújításuk helyett.
- A jelölő sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*), díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*), piros lábú hegyisáska (*Odontopodisma rubripes*) rovarfajok állományainak fennmaradása érdekében a természetes, inváziós fajok által nem eluralt cserjés-magaskórós erdőszegélyek kímélete és fejlesztése.
- A *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440), illetve a sík- és dombvidéki kaszálóréttek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*) (6510), továbbá a hozzájuk kötődő jelölő állatfajok (nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*), vérfű-hangyaboglárka (*Maculinea teleius*)) állományainak fennmaradása érdekében rendszeres kaszálásuk, kíméletes kaszálási módszerek kidolgozása, kaszátlan területek mozaikos kijelölése. A gyepek állapotát javító legeltetési/kaszálási rendszer fenntartása. Cél a területen mozaikosan található rétek, mocsárrétek, magassásosok, zsombékosok mozaikjai fennmaradásának biztosítása; a gyepek cserjésedésének megakadályozása.
- A xilofág közösségi jelentőségű rovarfajok (skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*), nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*), nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*)), illetve a tavi denevér (*Myotis dasycneme*) állományainak fennmaradásának érdekében lábön száradó vagy odvasodó faegyedek és a holt fa megfelelő mennyiségű meghagyása az erdőkben. Az inváziós fa- és cserjefajok (gyalogakác /*Amorpha fruticosa*/, zöld juhar /*Acer negundo*/, amerikai kőris /*Fraxinus pennsylvanica*/, akác /*Robinia pseudoacacia*/) visszaszorítása, szükség esetén rendszeres beavatkozásokkal.
- Szántók lehetőség szerinti gyepesítése, vagy őshonos faállományú erdősítése.
- A Natura 2000 területen fészkelő jelölő fokozottan védett madárfajok fészkelőhelyeinek kezelésében a Magyar Ragadozómadár-védelmi Tanács által javasolt, erdészeti tevékenységre is vonatkozó időbeli és térbeli korlátozásokat szükséges betartani.

Ezek az intézkedések a közösségi jelentőségű értékek megőrzését, hosszabb távon pedig állományaik megerősítését segítik.

3.2.1.2. Kezelési egységek – KE

A kezelési javaslatok esetében élesen el kell választani a kötelező jellegű, jogszabályban előírt korlátozásokat, illetve az önkéntes vállalásokat. A 275/2004 (X. 8.) Kormányrendelet 4.§ 5. pontja alapján „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.”

Az itt megfogalmazott előírás-javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára. Ennek érdekében itt megfogalmazásra kerülnek olyan előírás-javaslatok, amelyek alapul szolgálnak a jövőbeli támogatási programok kidolgozásához. A gazdálkodók számára ezek az előírás-javaslatok a jelen terv alapján kötelezettséget nem jelentenek, betartásuk csak támogatási programon keresztül, önkéntes vállalás formájában válhat csak kötelezővé. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz.

A természetvédelmi szempontból javasolt kezelések egységesebb átláthatósága érdekében ún. kezelési egységeket (KE) állapítottunk meg, melyeket hasonló jellegű élőhelyfoltok alkotnak. A kezelési egységek lehatárolása nem követi az ingatlan nyilvántartási határokat, mivel a valós és a tényleges területhasználat ettől jelentősen eltérhet.

A kezelési egységek lefedik a teljes tervezési területet, tartalmaznak jelölő és nem jelölő élőhelytípusokat egyaránt. A kezelési egységeknél meghatározzuk azon intézkedéseket, melyek a jelölő élőhely és/vagy a faj megőrzése érdekében javasolunk, illetve az élőhelyfejlesztési, lehetőségekre is kitérünk.

A fenntartó kezeléseknél már jogszabályokkal meghatározott érvényes szabályozási rendszerek is működnek (pl. a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet), amelyek rendelkezéseit a fenntartási javaslataink között nem ismételjük meg. A kezelési egységek térbeli elhelyezkedését a 3.2.5. melléklet térképei mutatják be

KE-1 kezelési egység

(1) Meghatározása: műutak, földutak, tanyák, tanyaromok, ruderalis növényzetű foltok. Jellemző a taposott, tiport talajfelszín és a gyomosodás. A tanyák tartalmaznak gyepfelszíneket, függetlenül a művelési ágtól. A ruderalis növényzetű foltok nagy része gyepen, gyep művelési ágú területeken található, és az állati tartózkodás miatt alakult ruderalissá.

(2) Érintettség vizsgálata

- élőhelyek: telephelyek, roncsterületek és hulladéklerakók (U4), homok-, agyag-, tőzeg- és kavicsbányák, digó- és kubikgödrök, mesterséges löszfalak (U7), út- és vasúthálózat (U11), taposott gyomnövényzet és ruderalis iszapnövényzet (OG), magaskórós ruderalis gyomnövényzet (OF)
- Natura 2000 élőhelyek: -

(3) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési javaslatok

a) Kötelezően betartandó előírások

Gyepek esetén a kötelezően betartandó előírásoknál a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X.18.) Korm. rend. előírásait szükséges alapul venni.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

- Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása kötelező (GY107).
- Erősen fertőzött foltokat sokkoló kaszálással évente legalább háromszor kezelni kell. (GY108).

(4) Élőhely-rekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhely-rekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem merül fel.

(5) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat

A kezelési egység területén az erdőtelepítés nem javasolható.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslat

Gondoskodni kell az illegális hulladéklerakatok felszámolásáról.

(7) Kezelési javaslatok indoklása

A kezelési egységbe tartozó területek kezelésével megakadályozható a további gyomosodás.

Az úgynevezett őszi tisztító kaszálás már nem akadályozza meg számos gyomfaj termésképzését és terjedését. Különösen a mezei aszat és a bojtortján szerbtövis esetében javasoljuk, hogy korábban, a virágzás kezdetén legyen az állások és állattartó telepek környékén gyommentesítő kaszálás. Szükség esetén ezt meg kell ismételni.

KE-2 kezelési egység

(1) Meghatározása: A Natura 2000 terület kaszálással-legeltetéssel fenntartott gyepterületei: mocsárrétek, üde kaszálók, nedves gyepek. Kis részük országos jelentőségű védett terület, a Szatmár-Beregi Tájvédelmi Körzet része.

Másrészt ide tartoznak a cserjések: elsősorban kökény (*Prunus spinosa*), egybibés galagonya (*Crataegus monogyna*), másodsorban rekettyefűz (*Salix cinerea*) esetleg gyalogakác (*Amorpha fruticosa*) alkotta sűrű cserjések. Gyepek helyén alakultak ki a pásztorkodás vagy a kaszálás felhagyása miatt.

(2) Érintettség vizsgálata

- élőhelyek: mocsárrétek (D34), jellegtelen üde gyepek (OB), jellegtelen fátlan vizes élőhelyek (OA), galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések (P2b), őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők (RC)
- Natura 2000 élőhelyek: *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440), sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*) (6510) (részben)

(3) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési javaslatok

a) Kötelezően betartandó előírások

Az érintett természetközeli gyepek esetén a kötelezően betartandó előírásoknál a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X.18.) Korm. rend. előírásait szükséges alapul venni.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

- Évente az időjárási viszonyoknak és a gyep állapotának megfelelő, természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vevő kaszálási terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal, valamint az így egyeztetett kaszálási terv végrehajtása (GY79).
- A gyepet évente csak egyszer lehet kaszálni (GY80).
- A gyepterület kaszálása, szárzúzása esetén min. 10 cm-es fűtarló biztosítása (GY92).
- Fogasolás nem megengedett (GY09).
- Tárcsázás nem megengedett (GY10).
- Hengerezés nem megengedett (GY11).
- Gyepszellőztetés nem megengedett (GY12).
- Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkének, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve a kaszálást azonnal be kell fejezni és haladéktalanul értesíteni kell a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot és javaslata alapján a talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kell kialakítani (GY103). (Magyarázat: az előírás-javaslat a haris (*Crex crex*), a hamvas rétihéja (*Circus pygargus*), és a réti fülesbagoly (*Asio flammeus*) miatt került be.)
- A legeltetési sűrűséget a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges (GY44).
- Éjszakázó helyek, ideiglenes karámok és jószágállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park-igazgatósággal egyeztetni szükséges (GY117).
- Villanypásztor csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság írásos véleménye alapján alkalmazható (GY57).
- Legeltethető állatfajok: szarvasmarhafélék (GY67).
- Legeltethető állatfaj: juh (GY68).
- Legeltethető állatfajok: lófélék (ló, szamár) (GY70).
- A gyepen legelészárított terület kialakítása szükséges, ami nem haladja meg a parcella 20%-át (GY61).
- A legelészárított területet a nemzeti park igazgatósággal egyeztetetten kell kialakítani (GY122).
- A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak elhelyezése tilos (GY116).
- A gyep cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell (GY28).
- A természetes gyepekben őshonos méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező (GY30).
- A fás legelő fájának felújítását a megjelenő újulat megőrzése, vadak és legelő állatok elleni megvédésével biztosítani kell (GY123).
- A gyep természetvédelmi szempontú égetése csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság egyedi írásos véleménye alapján történhet (GY24).

(4) Élőhely-rekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhely-rekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem merül fel.

(5) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat

- Mezőgazdasági földterület első erdősítése támogatható (GY119).

Magyarázat: A gyepek művelési ága botanikai-zoológiai értékelés után megváltozhat erdő irányába részleges talajelőkészítés után történő erdőtelepítéssel.

Az erdőtelepítések tervezésénél érintetlenül kell hagyni a mélyfekvésű, vízállásos részeket, ill. az erdősítés területének 10-15%-án gondoskodni kell füves élőhelyek (tisztások ill. gyepek) megőrzéséről és fenntartásáról.

Az erdőtelepítések során olyan fa- és cserjefajokat kell alkalmazni, amelyek hosszú távon növelhetik a jelölő pannon gyertyános tölgyesek (*Quercus petraea*val és *Carpinus betulus*szal (91G0*) és a keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmus minoris*) (91F0) kiterjedését.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslat

Gazdálkodáshoz nem köthető jellegű kezelési javaslatok a kezelési egységre vonatkozóan nem merülnek fel.

(7) Kezelési javaslatok indoklása

A kezelési egység területén található gyeptípusok csak kaszálással-legeltetéssel tarthatók fenn. Klimatikus okok miatt a területen jelentős a spontán cserjésedés-erdősödésre való hajlam, a kezeletlen gyepek néhány év alatt képesek átalakulni. A teljes becserjésedés meggátolása a jelölő gyepi élőhelyek kiterjedésének fennmaradása érdekében szükséges, azonban a ligetes megjelenés fenntartása, cserjék és fák meghagyása több jelölő gerinctelen állatfaj (sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*), díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*)) miatt szükséges. A sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*) számára optimális élőhelyeken a cserjék záródása nem haladja meg az 50%-os mértéket, magasságuk pedig az 1,5-2 métert.

A cserjésedés visszaszorítására és a kaszálással kapcsolatos kezelési előírások betartására a nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) érdekeit figyelembe véve különösen a Rivalyon található gyepeken, továbbá a faj térképen lehatárolt (mellékletben megjelenő) élőhelyein van szükség.

Ugyancsak szükséges a jelentős természetvédelmi értékű egykori fás legelők fenntartása.

A kaszálás és a legeltetés előírt korlátozásai a gyepek jó állapotban való fenntartását hivatottak szolgálni.

A kaszálással és cserjeirtással kapcsolatos előírások betartása a vérfű-hangyaboglárka (*Maculinea teleius*) állományainak fennmaradása érdekében különösen fontos a faj élőhelyein (lásd melléklet).

Haris (*Crex crex*), hamvas rétihéja (*Cyrcus pigargus*), réti fülesbagoly (*Aseo flammeus*) jelenléte esetén a kaszálás halasztása a sikeres költés feltétele.

KE-3 kezelési egység

(1) Meghatározása: A Natura 2000 területen található erdők, facsoportok, erdősávok és fasorok. Összességében az erdők kiterjedése a terület méretéhez képest jelentős, az állományok nagy része természetes, természetközeli, vagy származékerdő, gyertyános-kocsányos tölgyes vagy keményfás ligeterdő. Jelentős az elmúlt 20 évben újonnan létrehozott erdősítések mérete is. Ezekon kívül kisebb arányban akácok, fenyvesek, nemes nyárasok is előfordulnak. A kezelési egység nagyobb része országos jelentőségű védett természeti terület, a Szatmár-Beregi Tájvédelmi Körzet része. A kezelési egység nagy része szerepel az Országos Erdészeti Adattárban.

(2) Érintettség vizsgálata

- élőhelyek: keményfás ártéri erdők (J6), gyertyános-kocsányos tölgyesek (K1a), őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok (RA), őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők (RB), őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők (RC), akácültetvények (S1), nemesnyárasok (S2), egyéb ültetett tájidegen fenyvesek (S5), nem őshonos fafajok spontán állományai (S6), nem őshonos fajú ültetett facsoportok, erdősávok és fasorok (S7)
- Natura 2000 élőhelyek: keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmion minoris*) (91F0), pannon gyertyános-tölgyesek *Quercus petraea*ával és *Carpinus betulus*szal (91G0)* (részben)
- Érintett erdőrészek: Beregdaróc 17A, 17B, 17C, 17D, 17E, 17NY, 17TI, 17VI, 18A, 18B, 18NY, 19A, 19B, 19C, 19D, 19E, 19F, 19TI1, 19TI2, 21A, 21B, 21C, 21D, 21E, 21F, 21TN1, 21TN2, 21ÚT, 22A, 22B, 22C, 22D, 22E, 22F, 22ÚT, 22VI, 44A, 44B, 44C, 44D, 44E, 44F, 44G, 44H, 44I, 44NY, 45A, 45B, 45C, 45NY, 46A, 46B, 47A, 47B, 47C, 47D, 47E, 47F, 47H, 47CE, 48A, 48B, 49A, 49C, 49D, 62A, 62B, 62C, 62D, 63A, 63B, 63C, 64A, 64B, 64C, 64D, Beregsurány 1A, 1B, 1C, 1D, 1E, 1F, 1G, 1H, 1I, 1J, 1K, 1NY, 1TI, 2A, 2B, 2C, 2D, 2E, 2F, 15A, 15B, 16A, 16B, Csaroda 9A, 9B, 9C, 10A, 10B, 10C, 11A, 12A, 12B, 12C, 12D, 12E, 12F, 13A, 13B, 13C, 13D, 13VI, Márokpapi 1A, 1B, 1C, 1D, 1TN, 2A, 2B, 2C, 2D, 2TI, Gelénes 41D, 41E, 41F, 41G, 41H, 41I, 41J

(3) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok

A terület erdőállománya 134 részletben, 541,95 ha-on helyezkedik el. Az alrészletek jelenlegi fatípusai többfélék, leggyakoribbak a kocsányos tölgyesek és a kőrises-tölgyesek, de akácok is előfordulnak. Utóbbiak a fasorok nagy részét is alkotják. A távlati célállományok legtöbbször a termőhelynek megfelelő hazai fajokból állnak. Ezek a területeken a körzeti erdőtervnek megfelelő gazdálkodás folytatható, a felújítások során azonban a természetvédelmi célkitűzéseknek az intenzíven terjedő fafajok arányának csökkentése felel meg. Azoknak a részleteknek az esetében, ahol a célállomány idegenhonos fafaj (ez mindig akác, pl. Márokpapi 2B, D), ugyancsak hazai fajra való áttérés javasolt.

A díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*) védelme érdekében biztosítani kell, hogy az erdőszéleket legelő állatok nem menjenek be az erdőbe. Ez különösen a faj mellékletben megjelenített élőhelyein fontos.

A kezelési egységben megkülönböztetünk fasorokat is, amelyek összességében eléggé nagy területet borítanak. Ezek esetében tekintettel kell lenni arra a javaslatra, miszerint a bűvő-, táplálkozó- és szaporodóhelyként szolgáló bokrokat meg kell őrizni, ill. növelni területarányukat, különösen a táblaszegélyeken és a homogén mezőgazdasági területeken. Továbbá szükséges volna bennük fafajcserét végrehajtani (amennyiben akácok) (célállományként kőrises kocsányos tölgyes a megfelelő), illetve a spontán teret nyerő idegenhonos fafajok állományainak kialakulását is meg kell akadályozni. Lehetőség szerint mindig hagyni kell idős kocsányos tölgy, magyar kőris, mezei juhar faegyedeket.

(4) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési javaslatok

a) Kötelezően betartandó előírások

- az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet,
- vonatkozó erdőterv rendelet, körzeti erdőterv (Rétköz-Beregi körzet körzeti erdőterve (érvényes: 2013.01.01 - 2022.12.31.) ügyszáma: 11949/14/2011, kelt: 2013. október 7.)

- Védett természeti területen fekvő erdők esetében a kötelezően betartandó előírásoknál a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény előírásait szükséges alapul venni. Ilyen üzemtervezett erdőrészek a kezelési egység területén a következők: Beregdaróc 17A, 17B, 17C, 17D, 17E, 17NY, 17TI, 17VI, 18A, 18B, 18NY, 19A, 19B, 19C, 19D, 19E, 19F, 19TI1, 19TI2, 21A, 21B, 21C, 21D, 21E, 21F, 21TN1, 21TN2, 21ÚT, 22A, 22B, 22C, 22D, 22E, 22F, 22ÚT, 22VI, Csaroda 9A, 9B, 9C, 10A, 10B, 10C, 11A, 12A, 12B, 12C, 12D, 12E, 12F, 13A, 13B, 13C, 13D, 13VI, Gelénes 41D, 41E, 41F, 41G, 41H, 41I, 41J, Márokpapi 1TN.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

- A Natura 2000 elsődleges rendeltetés átvezetése a jelölő fajok és élőhelyek szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bíró területek esetében (E01).
- Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása az inváziós növényfajok eltávolítására vonatkozó tevékenység kivételével. (E10).
- Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása (E17). (Magyarázatát lásd a „kezelési javaslatok indoklása” fejezetben).
- A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során (E18). (Magyarázatát lásd a „kezelési javaslatok indoklása” fejezetben).
- Fokozottan védett jelölő madárfaj fészékének (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása (E20).
- Az erdő talajának megóvása érdekében a teljes talaj-előkészítés elhagyása (E47).
- Felújítás táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállomány típusal (E51).
- A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fafajok eltávolítása (E29).
- Az idegenhonos vagy tájidegen fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fafajok egyedeinek megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is (E30).
- Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, száruzás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjedő fajok visszaszorítására (E72).
- Állománynevelés során a nyiladékok és állományszélek felé – a díszes tarkalepke védelmében – legalább 10 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során a tájidegen növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel)(E14). (Magyarázat: a Natura 2000 terület erdői jelenleg megfelelő életteret nyújtanak a díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*) populációi számára, ugyanakkor a kedvező állapotok tartós fenntartásához szükség van beavatkozásokra is)
- Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki (VA01).
- A terület egészén a vadlétszámot olyan szintre kell csökkenteni, hogy az a felújítások sikerességét kerítés hiányában se veszélyeztesse. Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni (VA02).
- A környező gyepterületek védelme érdekében az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása (E69). (Magyarázat: a kezelési egységbe fasorok is tartoznak, ez az előírás-javaslat elsősorban azok miatt lett beépítve, mivel ezek hajlamosak erősen becserjésedni, és a környező gyepekre ezekről indul meg az idegenhonos fa- és cserjefajok behatolása)

(5) Élőhely-rekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok

A kezelési egység területén élőhelyfejlesztési javaslatunk, hogy az idegenhonos célállományú erdő-részek esetében is hazai és termőhelyhonos fafajokat alkalmazzanak..

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat

A kezelési egység területén az erdőtelepítés nem javasolható.

(7) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslat

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatot nem teszünk.

(8) Kezelési javaslatok indoklása

A gazdálkodáshoz köthető előírás javaslatok mindegyike vonatkozik a nem védett erdőrészekre, míg a védett erdőrészekre azok a javaslatok, amelyek nincsenek benne a természet védelméről szóló törvényben.

A tájidegen fajok lecserélése hazai fafajokra általános természetvédelmi célkitűzés. Törekedni kell arra, hogy az összes erdőállomány valamely természetszerűnek minősülő jelölő élőhellyé alakuljon. Az üde, vegyes életkorú és idős fákat, valamint holt faanyagot is tartalmazó erdők továbbá igen fontosak számos gerinctelen állatfaj és a denevérek állományának fennmaradásához, ilyenek pl a közösségi jelentőségű xilofág bogarak (skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*), nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*), nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*), valamint a denevérek közül a tavi denevér (*Myotis dasycneme*).

A cserjés-magaskórós üde erdőszegélyek fenntartása a jelölő sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*) és vöröslábú hegyisáska (*Odontopodisma rubripes*) fajok fennmaradása miatt is fontos az előírás-sorban megjelölt díszes tarkalepke mellett.

A fasorok esetében a fafajcserére, megőrzésre vonatkozó javaslatok azért is szükségesek, mivel ezek is tápnövényei az előzőekben említett közösségi jelentőségű bogárfajoknak.

KE-4 kezelési egység

(1) Meghatározása: szántóföldek, ugarok és gyümölcsösök. A szántók nagy részének művelési ága valóban szántó, de ide tartoznak olyan kisebb-nagyobb elszántások, amelyek eredeti művelési ága legelő, vagy vízállás.

(2) Érintettség vizsgálata

Élőhelyek: egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák (T1), évelő, intenzív szántóföldi kultúrák (T2), intenzív szőlők, gyümölcsösök és bogyós ültetvények (T7), fiatal parlag és ugar (T10)

Natura 2000 élőhelyek: -

(3) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési javaslatok

a) Kötelezően betartandó előírások

A Natura 2000 területekre vonatkozó gazdálkodási jellegű kötelező előírások és korlátozások a fenntartási terv elfogadásának időpontjában a kezelési egység élőhelytípusaira nincsenek.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

- Szántóföldön trágyaszarvas kialakítása tilos (SZ13).

- Kizárólag környezetkímélő besorolású növényvédő szerek alkalmazása engedélyezett (SZ19).
- Totális gyomirtó szerek használata nem engedélyezhető a területen (SZ24).
- Tápanyag-utánpótlást csak szerves trágyával lehet végezni (SZ37).
- Szántó füves élőhelyé alakítása, lucerna kultúrát követő spontán gyepesedéssel (SZ55). (Magyarázat: lásd az „élőhely-rekonstrukció és élőhelyfejlesztés” bekezdésben és a 3.2.2. fejezetben)
- Szántó füves élőhelyé alakítása gyeptelepítéssel (SZ52). (Magyarázat: lásd az „élőhely-rekonstrukció és élőhelyfejlesztés” bekezdésben és a 3.2.2. fejezetben)

(4) Élőhely-rekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Javasoljuk egyrészt az elszántott rét vagy legelő művelési ágú területeken az eredeti művelési ág helyreállítását. Ezek a Beregdaróc 0158/a, 0164/9, Beregsurány 019/1a, 019/2a, Márokpapi 075/1a, 081/1a, 081/2b földrészletek darabjai. Így a valós területhasználat újra rét-legelő lehet. Amíg a viszsza gyepesítés nem történik meg, szükséges az érintkező területek állapotának romlása érdekében az önkéntesen vállalható előírás-javaslatok betartása. Az elszántott területrészekben az eredeti terület-használat visszaállítását tartjuk szükségesnek.

Javasoljuk másrészt azokon a szántókon, amelyek közvetlenül lápos medrekkel érintkeznek, gyepesítéssel (Beregdaróc 0110/3, 0122/5, Csaroda 0124/1a) legalább 10m széles pufferterület létrehozását, vagy a teljes földrészlet gyepesítését, a bemosódást csökkentendő. A gyepesítés lucernakultúra után is elképzelhető, azonban legjobb köztermesztésben lévő fajok magjának vetésével vázgyepet létrehozni, majd szénaráhordással a tájnak megfelelő fajkészlet elérését segíteni.

A kezelési egységbe tartozó elszántott területek korábban a jelölő élőhelyek (folyóvölgyek mocsár-rétjei – 6440 és sík- és dombvidéki kaszálók – 6510) állományai voltak. Beszántásukkal veszítettek kiterjedésükből, az eredeti állapot helyreállítása szükséges.

A kezelési egység területének természetessége a fejlesztési javaslatok figyelembe vétele esetén egyértelműen javulni fog (az elszántások és a puffersávok szántóból gyepé alakulnak).

(5) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat

A kezelési egység területén az erdőtelepítés nem javasolható.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslat

Gazdálkodáshoz nem köthető jellegű kezelési javaslatok a kezelési egységre vonatkozóan nem merülnek fel.

(7) Kezelési javaslatok indoklása

A kezelési egység területének természetessége a fejlesztési javaslatok figyelembe vétele esetén egyértelműen javulni fog (az elszántások szántóból gyepé alakulnak).

KE-5 kezelési egység

(1) Meghatározása: A Natura 2000 terület természetes vizes élőhelyei közül azok a mocsár jellegű élőhelyek, érmaradványok amelyeknek magassásos, vízi harmatkásás, csetkákás, szittyós, mételykórós növényzete van. Általában rekettyefűz-cserjések is jellemzőek. A foltok nagy része gyepi környezetben található, kisebb része erdei mocsár.

(2) Érintettség vizsgálata

- Élőhelyek: harmatkásás, békabuzogányos, pántlikafüves mocsári-vízparti növényzet (B2), vízparti virágkákás, csetkákás, vízi hídörös, mételykórós mocsarak (B3), nem zsombékoló magassárrétek (B5), üde és nedves cserjések (P2a), jellegtelen fátlan vizes élőhelyek (OA)
- Natura 2000 élőhelyek: -

(3) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési javaslatok

a) Kötelezően betartandó előírások

A Natura 2000 területekre vonatkozó gazdálkodási jellegű kötelező előírások és korlátozások a fenntartási terv elfogadásának időpontjában a kezelési egység élőhelytípusaira nincsenek.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

- A gazdálkodási tevékenység során a gyepfelszín maradandó károsodása tilos (V07).
- Évente az időjárási viszonyoknak és a gyepterület állapotának megfelelő, természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vevő kaszálási terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal, valamint az így egyeztetett kaszálási terv végrehajtása (GY79).
- Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkének, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve a kaszálást azonnal be kell fejezni és haladéktalanul értesíteni kell a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot és javaslata alapján a talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kell kialakítani (GY103). (Magyarázat: az előírás a haris (*Crex crex*), a hamvas rétihéja (*Circus pygargus*), és a réti fülesbagoly (*Asio flammeus*) miatt került be.)
- A legeltetési sűrűséget a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges (GY44).

(4) Élőhely-rekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Javasolt a vízmegtartás további lehetőségeinek keresése (magyarázatot lásd a 3.2.2. „Élőhely-rekonstrukció és élőhelyfejlesztés” és a 3.2.1.3. „Vízgazdálkodást érintő kezelési előírások” c. fejezetekben).

5) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat

A kezelési egység területén az erdőtelepítés nem javasolható.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslat

Gazdálkodáshoz nem köthető jellegű kezelési javaslatok a kezelési egységre vonatkozóan nem merülnek fel.

(7) Kezelési javaslatok indoklása

A kezelési egység területén jelenleg többféle kezelési formával lehet találkozni. Az általában kicsiny területű mocsarakat a környező gyepek kezeléséhez hasonlóan kezelik, száraz időszakban kaszálják, vagy legeltetik. Nem érdemes gazdálkodásmentességet előírni, viszont a használatot a működési terület szerint érintett nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges. Jelentősek pl.

ezeknek a területnek a madárvédelmi vonatkozásai (fokozottan védett madárfajok fészkelése előfordul).

Szükséges lenne a vizes élőhelyek lecsapolódásának megakadályozása, az eddig kivitelezetteken felül a további vízmegtartási lehetőségek vizsgálata. Ez a közösségi jelentőségű sűrű csetkák (*Eleocharis carniolica*) számára is pozitív hatású lenne. .

A vizes élőhelyek a nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) fő előfordulási területei a Natura 2000 területen belül. E területeket veszélyezteti, amennyiben az érintkező részeket intenzíven használják (például: gépjármű-forgalom, kaszálás, taposás, a talaj- és a vízbázis szennyeződésének veszélye, a gyp fizikai károsítása, stb.).

KE-6 kezelési egység

(1) Meghatározása: lápok, láperdők. Mélyebb, többé-kevésbé eusztatikus vizes élőhelyek a medermaradványokban, lefolyástalan teknőkben. Ide tartozik a Zsid-tó, Báb-tava, Nyíres-tó, Navat-patak, Sopráta, Horgas-tó, és ezeken kívül minden lápos meder, lápi zombékos, égerláp, fűzláp, égeres mocsárerdő. A Báb-tava és a Nyíres-tó országosan is kiemelkedő, unikális élőhelyek, tőzegmohás úszólápok dagadóláp-fragmentumokkal. A kezelési egységet alkotó területek többsége védett területen található, a Szatmár-Beregi Tájvédelmi Körzet része.

(2) Érintettség vizsgálata

· Élőhelyek: lápi hínár (A24), álló- és lassan áramló vizek hínárnövényzete (Ac), tőzegmohás átmeneti lápok és tőzegmohalápok (C23), fűzlápok (J1a), láp- és mocsárerdők (J2), harmatkásás, békabuzogányos, pántlikafüves mocsári-vízparti növényzet (B2), lápi zombékosok, zombék-semlyék komplexek (B4), nem zombékoló magassásrétek (B5), őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők (RB)

· Natura 2000 élőhelyek: enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) (91E0*), dagadólápok (7110*), tőzegmohás lápok és ingólápok (7140), mészkedvelő üde láp- és sásrétek (7230) (részben), természetes disztróf tavak és tavacskák (3160)

(3) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési javaslatok

a) Kötelezően betartandó előírások

A Natura 2000 területekre vonatkozó gazdálkodási jellegű kötelező előírások és korlátozások a fenntartási terv elfogadásának időpontjában a kezelési egység élőhelytípusaira nincsenek.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

- A területet kezeletlenül kell fenntartani, mindennemű beavatkozás tilos (V67). (Magyarázat: csakis az élőhely állapotát fenntartó természetvédelmi jellegű beavatkozások, pl. cserjeirtás képzelhetőek el, kizárólag a működési terület szerint érintett nemzeti park igazgatóság engedélyével)

(4) Élőhely-rekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

A kezelési egység több medréhez korábban vízpótlási lehetőségek épültek ki, illetve medertározás is megvalósult a fő belvízcsatornán. Javasolt a vízmegtartás további lehetőségeinek vizsgálata (magyarazatot lásd a 3.2.2. „Élőhely-rekonstrukció és élőhelyfejlesztés” és a 3.2.1.3. „Vízgazdálkodást érintő kezelési előírások” c. fejezetekben).

5) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat

Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat nem szükséges, a kezelési egységet alkotó területeket szinte kivétel nélkül erdő veszi körül.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslat

Gazdálkodáshoz nem köthető jellegű kezelési javaslatok a kezelési egységre vonatkozóan nem merülnek fel.

(7) Kezelési javaslatok indoklása

A vizes élőhelyek közül ezek a legértékesebbek. Minden állomány fennmaradására különös figyelmet szükséges fordítani. Az ebbe a kezelési egységbe tartozó lápok fennmaradása érdekében rekonstrukciós jellegű beavatkozások (vízpótlás, vízmegtartás, mikroklíma helyreállítása erdőtelepítéssel) történtek korábban, részben a LIFE 04 NAT HU 000118 azonosítójú pályázat keretein belül. Ezekon kívül szükséges lehet a lápok területén kézi cserjeirtás a szukcessziós folyamatok meggátolása érdekében.

KE-7 kezelési egység

(1) Meghatározása: csatornák és árkok a hozzájuk tartozó cserjesávokkal. A Surányi (34.)-csatorna és árokrendszere, illetve további névtelen csatornák.

(2) Érintettség vizsgálata

· Élőhelyek: fragmentális mocsári- és/vagy hínárnövényzet mozaikok álló és folyóvizek partjánál (BA), üde és nedves cserjések (P2a), galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések (P2b), idegenhonos cserje vagy japánkeserűfű-fajok uralta állományok (P2c), harmatkásás, békabuzogányos, pántlikafüves mocsári-vízparti növényzet (B2), nem zombékoló magassásrétek (B5), jellegtelen fátlan vizes élőhelyek (OA)

· Natura 2000 élőhelyek: -

(3) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési javaslatok

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatunk, hogy a vízügyi kezelő a csatornák ingatlanjain a cserjeirtást úgy végezze, hogy természetvédelmi szempontok is érvényesüljenek. A bűvő-, táplálkozó- és szaporodóhelyként szolgáló bokrokat meg kell őrizni.

Továbbá a vízügyi kezelő a vízelvezető csatornák fenntartási munkáit a természetvédelmi kezelővel egyeztetett időben és módon végezze.

a) Kötelezően betartandó előírások

A Natura 2000 területekre vonatkozó gazdálkodási jellegű kötelező előírások és korlátozások a fenntartási terv elfogadásának időpontjában a kezelési egység élőhelytípusaira nincsenek.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

Önkéntesen vállalható előírások a kezelési egységre vonatkozóan nem adhatók meg.

(4) Élőhely-rekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Javasolt a vízmegtartás lehetőségeinek további vizsgálata (magyarázatot lásd a 3.2.2. „Élőhely-rekonstrukció és élőhelyfejlesztés” és a 3.2.1.3. „Vízgazdálkodást érintő kezelési előírások” c. fejezetekben).

5) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat

A kezelési egység területén az erdőtelepítés nem javasolható.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslat

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatot nem teszünk

(7) Kezelési javaslatok indoklása

A csatornahálózat lehetőséget teremt a vízvisszatartásra, a medertározásra. A megépült műtárgyak mellett további lehetőségek vizsgálata is indokolt. A drénező hatás csökkentése mindenképpen előnyös a jelölő élőhelyek és azokon keresztül a jelölő fajok állományaira. A medrek fenntartási munkái során madárvédelmi okok miatt és a szegélyélőhelyekhez kötődő közösségi jelentőségű gerinctelen állatfajok (sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*), díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*), vöröslábú hegyisáska (*Odontopodisma rubripes*)) állományai védelmében szükséges a cserjék egy részét meghagyni. A cserjeirtást érdemes szakaszosan több évre elhúzva lehetőleg a vegetációs időszak második felében elvégezni. Ugyanakkor a teljes becserjésedés meggátolása is szükséges, többek között a nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) állomány miatt.

3.2.1.3. Vízgazdálkodást érintő kezelési előírások

Javasolt intézkedések

A **KE-5** kezelési egységbe a mocsarak, mocsárfoltok tartoznak. Ezek hozzátartoznak a táj arculatához, és igen fontosak abból a szempontból, hogy változatos élőhelyet nyújtanak az állatvilágnak, köztük a közösségi jelentőségű fajoknak. Igen fontosak pl. a jelölő nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) szempontjából. Az aszályos időszakokban ezen élőhelyek vízháztartásának javítása a csatornákon történő vízmegtartással igen fontos lenne.

A **KE-6** egység területén a kiszáritás alapjaiban változtatná meg az élőhely jellegét. A lápok közösségeinek védelme érdekében a korábban megvalósított vízpótlási és vízmegtartási eszközök fenntartása szükséges.

A **KE-7** kezelési egységet a belvízelvezető funkciójú csatornák alkotják. A Natura 2000 terület a Dédai-Micz-főcsatorna vízgyűjtőjén helyezkedik el és a csatornahálózat egész határrészeket hatékonyan volt képes kiszáritani. A területről a Dédai-Micz-főcsatornába torkolló csatorna a Surányi (34.)-csatorna és árokrendszere, illetve további névtelen csatornák.

Korábban a Surányi (34.)-csatornán épített műtárgy hatására medertározást tudnak megvalósítani a műtárgytól D-i irányban. Véleményünk szerint továbbra is vizsgálni érdemes, hogy hol lehetséges ezen vagy más csatornákon medertározás megvalósítása.

A vízvisszatartás feltöltése és leeresztése megfelelően szabályozható zsilipes műtárgyakon keresztül kell, hogy történjen. A terület belvízveszélyességét is figyelembe véve le kell folytatni a szükséges egyeztetési eljárásokat az érintett földterületek tulajdonosaival, a hatóságokkal, s illeszkedni kell a településrendezési tervhez. Egyértelműen tisztázni kell a vízvisszatartási létesítmények kezelőjének, üzemeltetőjének személyét, azt, hogy kinek a feladata lesz ezek folyamatos felügyelete, fenntartása.

A vízvisszatartás létesítményeinek üzemeltetését össze kell hangolni az adott területeken a belvízrendszerre kiadott és jelenleg érvényben lévő üzemeltetési szabályzatokkal. A tervezett műtárgyak a lefolyási viszonyokat megváltoztatják a csatornákon, ezért a csatornák vízjogi engedélyei módosításra fognak szorulni.

Fenntartási szempontból a vízvisszatartási helyek kialakítása többlet feladatot generálhat, melyek a következők:

- fokozott feliszapolódás miatt gyakrabban szükséges a csatornakotrás,
- a kaszálási és fenntartási feladatokat megnehezíti a visszatartott víz.

Indoklás

Azért javasoljuk a vízvisszatartást, hogy a nyár elejétől-közepétől jellemző, forró és aszályos időszakokban is legyenek üde területek. A beavatkozás véleményünk szerint gazdálkodási szempontból is kedvező lenne, hiszen differenciáltabbá lehetne tenni a gazdálkodást és csökkenteni lehetne a „ki-sült” legelők kisebb fűhozamából adódó kockázatot.

Élőhely- és fajvédelmi szempontból is számos előnnyel járna, ha egy-egy vizes élőhely néhány héttel később száradna ki. A kétéltűek (elsősorban a vöröshasú unka) szaporodási feltételeinek javulását és a nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) számára kedvező táplálkozóterületek (nektárforrást biztosító virágos rétek) hosszabb jelenlétét is eredményezné.

3.2.1.4. Vadgazdálkodást érintő kezelési előírások

A **KE-3** (erdők) kezelési egység területén indokolt a vadlétszám csökkentése, mivel a jelenlegi vadlétszám a jelölő erdőtársulások cserje- és gyepszintjét láthatóan károsítja, ez a jelölő értékek közül főképp a díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*) táplálkozási lehetőségét korlátozza. Főképp két vad, a vaddisznó és a dámszarvas okoz problémát. A vaddisznó állománycsökkentéséhez intenzív vadászatra volna szükség, a terület fedettsége miatt a hajtás, mint legeredményesebb vadászati mód kívánatos. A dámszarvas állománya soha nem látott nagyságú, magja a Bockerek-erdő, és innen egyre masszívabban terjeszkedik a környező területekre.

3.2.2. Élőhely-rekonstrukció és élőhelyfejlesztés

Az élőhely-rekonstrukciós, fejlesztési lehetőségek előírászerűen a kezelési egységekben (KE), a 3.2.1. fejezetben belül bedolgozva is megjelennek az önkéntesen vállalható kezelési előírások között.

A **KE-4** egység területén javasoljuk egyrészt az elszántott rét vagy legelő művelési ágú területeken az eredeti művelési ág helyreállítását. Javasoljuk másrészt azokon a szántókon, amelyek közvetlenül lápos medrekkel érintkeznek (Bregdaróc 0110/3, 0122/5, Csaroda 0124/1a), gyepesítéssel legalább 10m széles puffertérület létrehozását, a bemosódást csökkentendő. Így a valós területhasználat újra rét-legelő lehet. Amíg a visszagyepesítés nem történik meg, szükséges az érintkező területek állapotának romlása érdekében a kezelési egységre megfogalmazott önkéntesen vállalható előírások betartása. A kezelési egység területének természetessége a fejlesztési javaslatok figyelembe vétele esetén egyértelműen javulni fog (egy része szántóból gyep alakul).

A **KE-5** egység érdekében javasoljuk megvizsgálni a csatornákon történő további vízvisszatartási lehetőségeket (lásd még a „Vízgazdálkodást érintő kezelési előírások” c. fejezetben).

A **KE-6** egység érdekében ugyancsak javasoljuk megvizsgálni a csatornákon történő további vízvisszatartási lehetőségeket (lásd még a „Vízgazdálkodást érintő kezelési előírások” c. fejezetben). Ennek a kezelési egységnek az érdekében korábban már történtek rekonstrukciós beavatkozások a LIFE 04 NAT HU 000118 azonosítójú pályázat keretein belül, amelynek során földvásárlás és a pufferként szolgáló erdő telepítése történt meg.

A **KE-7** egység területén javasoljuk megvizsgálni a csatornákon történő további vízviisszatartási helyszínek létesítésének lehetőségét (lásd még a „Vízgazdálkodást érintő kezelési előírások” c. fejezetben).

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

A fajvédelmi intézkedések élőhelykezelési jellegűek, így beépültek a kezelési egységekre megfogalmazott javaslatok közé.

A **KE-2** egység területére vonatkozó előírás-javaslatok a vöröslábú hegyisáska (*Odontopodisma rubripes*), sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*), díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*), nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*), vérfű-hangyaboglárka (*Maculinea teleius*), továbbá az átfedő madárvédelmi területen a haris (*Crex crex*), a hamvas rétihéja (*Circus pygargus*), és a réti fülesbagoly (*Asio flammeus*) érdekeit.

A **KE-3** egység területére vonatkozó előírás-javaslatok a díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*), skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*), nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*), nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*), valamint a denevérek közül a tavi denevér (*Myotis dasycneme*) érdekeit szolgálják. A cserjés-magaskórós üde erdőszegélyek fenntartása a jelölő sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*) és vöröslábú hegyisáska (*Odontopodisma rubripes*) fajok érdekében szükséges.

További specifikus fajvédelmi intézkedések nem szükségesek

3.2.4. Kutatás, monitorozás

A tervezés alapját jelentő élőhelytérképezés 2012, 2013 és 2014 folyamán készült el. A jövőbeni kutatások célja a területen előforduló, illetve potenciálisan megjelenő közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok állományváltozásának követése.

A közösségi jelentőségű élőhelyek kiterjedésének monitorozására javasoljuk az NBmR protokoll szerinti élőhelytérképezés elvégzését 10-12 évente. Javasolt a jelölő élőhelyek állományainak állapotát is 1-1 mintavételi helyen monitorozni, erre alkalmas módszer a közösségi jelentőségű gyepekre, erdőkre és vizes élőhelyekre kidolgozott módszertan.

A jelölő lepkefajok monitorozása NBmR protokoll szerint végezhető, 5 évente. A sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*) esetében hernyófészkek-számlálás, míg a nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*), vérfű-hangyaboglárka (*Maculinea teleius*), díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*) fajok esetében a transekt menti számszám alkalmazandó módszer.

A vöröslábú hegyisáska (*Odontopodisma rubripes*) területen élő állományai jól ismertek. A faj NBmR protokoll alapján történő monitorozása legalább 5 éves gyakorisággal az alábbi területeken javasolt: 1, Zsid-tó és szegélye; 2, Báb-tava; 3, Nyíres-tó; 4, Egyház-tag; 5, Gyp-szer. Az említett területek mindegyikén egy-két mintaterület vizsgálata ajánlott.

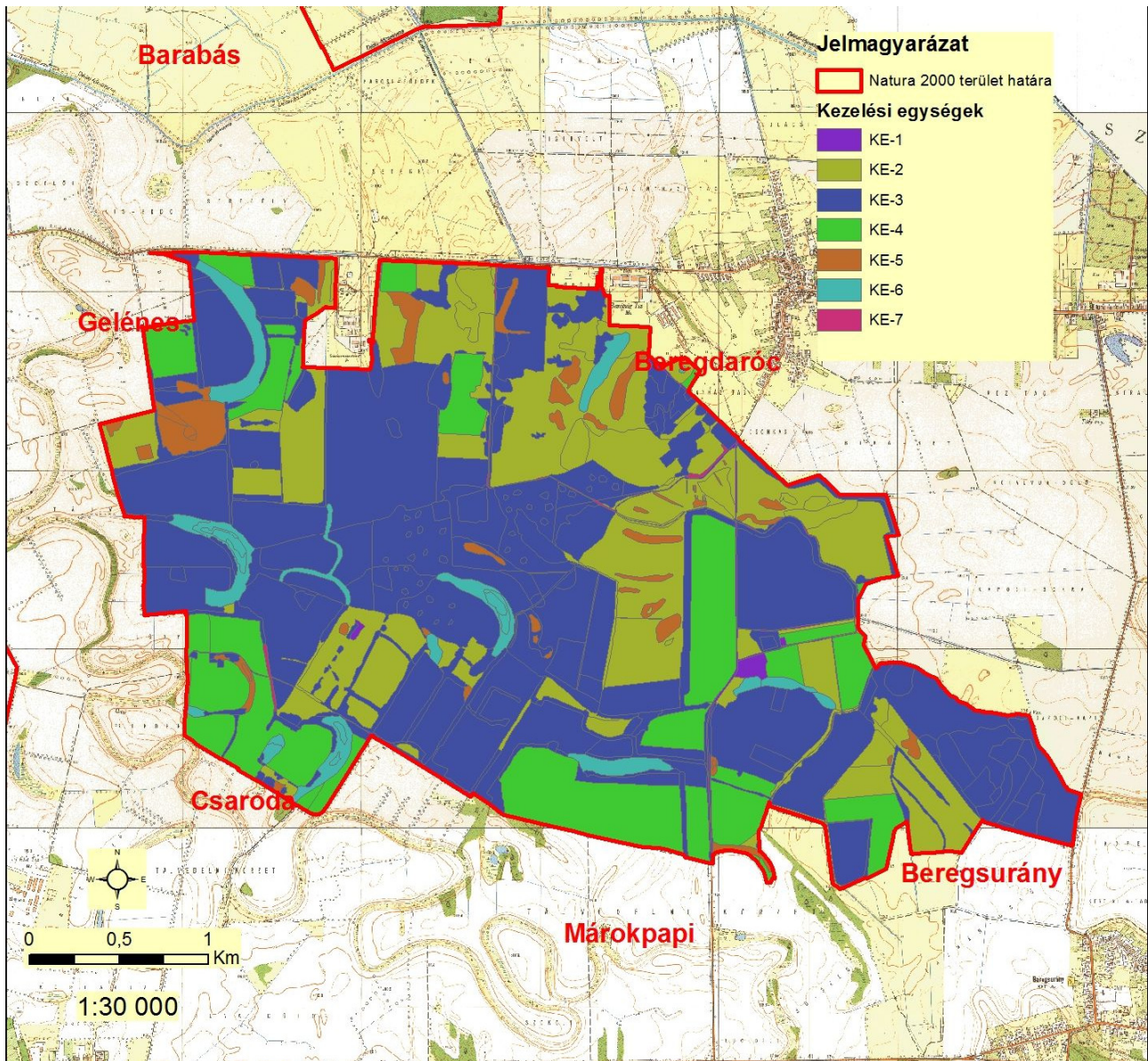
A területen stabil állománya található a vöröshasú unkáknak (*Bombina bombina*), jelenlét-hiány vizsgálatok végzése indokolt 10 évente. A dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*) monitorozása NBmR protokoll szerint végezhető, 5 évente.

A réti csík (*Misgurnus fossilis*) és a lápi póc (*Umbra krameri*) monitorozása NBmR protokoll szerint végezhető, 5 évente.

A tavi denevér (*Myotis dasycneme*) esetében a környező településeken (Beregdarócon, Gelénesen, Csarodán, Márokpapin, Beregsurányon) a kölykezőszállások felkutatása (pl. radiotelemetriás módszerrel) indokolt. Önkormányzatoknál, boltokban és presszókban érdemes rendszeresen érdeklődni, hogy nem jelezte-e valaki, hogy nagyobb mennyiségű (több tíz vagy akár néhány száz) denevér mozgását tapasztalta. Továbbá NbmR módszertannal végzett monitorozása is szükséges, 10 évente.

3.2.5. Mellékletek

A gazdálkodáshoz és egyéb területhasználathoz köthető kezelési egységek megjelenítése (2014-es állapot).

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

A tervezési terület egésze a Gelénes-Beregdaróc (HUHN20046) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területbe tartozik, továbbá a Szatmár-Bereg Különleges Madárvédelmi Terület (HUHN10001) része, tehát a tervezési területre alapvetően a 275/2004 (X.8.) Kormányrendelet az irányadó.

A fent hivatkozott Natura 2000 területeken belül országos jelentőségű védett természeti terület a lápként oltalmat élvező „ex lege” védett területek, melyre a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény vonatkozik.

A tervezési terület 432,92 ha-on átfed az országos jelentőségű Szatmár-Beregi Tájvédelmi Körzettel; a vonatkozó jogszabály a 142/2007. (XII.27.) KvVM rendelet a Szatmár-Beregi Tájvédelmi Körzet védettségének fenntartásáról.

Ezen túl a terület az országos ökológiai hálózat magterület övezetének is része (ld. 1.6. fejezet)

A tervezési terület legnagyobb része magántulajdonban van (70%), míg kisebb részben állami tulajdonban (17%) található. Az érintett földrészletek közül 227 ha a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság vagyonkezelésében van.

A tervezési terület által érintett erdőrészletek közül egyaránt találhatóak magán- és állami tulajdonban lévők.

A kezelési javaslatok megvalósítása esetén a fentebb összefoglalt körülményeket kell figyelembe venni.

3.3.1. Agrártámogatások

A jelenleg hatályos Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszer alapján a Gelénes-Beregdaróc kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület Beregdaróc, Beregsurány, Csaroda, Gelénes és Márokpapi települések közigazgatási területeit érintve több fizikai blokkban található.

A fizikai blokkokban gazdálkodó mezőgazdasági termelők számára az alábbi agrártámogatási források érhetőek el:

MEPAR Blokkazonosító	teljes terület (ha)	támogatható terület (ha)	KAT	MTÉT
T6ARJ-R-11	21,14	3,55	KAT20	Szatmár-Bereg (zóna: A)
TJ2CJ-E-11	14,82	0,00	KAT20	Szatmár-Bereg (zóna: A)
TJ5YJ-5-11	13,65	0,00	KAT20	Szatmár-Bereg (zóna: A)
TJ3KJ-N-11	21,49	18,09	KAT20	Szatmár-Bereg (zóna: A)
TJNCJ-2-11	0,87	0,87	KAT20	Szatmár-Bereg (zóna: A)
TJM5J-T-11	1,67	0,00	KAT20	Szatmár-Bereg (zóna: A)
TJVCJ-8-11	40,01	29,14	KAT20	Szatmár-Bereg (zóna: A)
T8NCJ-R-11	41,39	16,89	KAT20	Szatmár-Bereg (zóna: A)
T89KJ-L-11	40,32	0,00	KAT20	Szatmár-Bereg (zóna: A)
T99KJ-M-11	31,81	0,00	KAT20	Szatmár-Bereg (zóna: A)

TL3KJ-Q-11	25,17	25,09	KAT20	Szatmár-Bereg (zóna: A)
TLFCJ-W-11	3,33	0,00	KAT20	Szatmár-Bereg (zóna: A)
TM15J-9-11	5,06	5,06	KAT20	Szatmár-Bereg (zóna: A)
T9M5J-K-11	21,22	0,00	KAT20	Szatmár-Bereg (zóna: A)
T975J-5-11	70,32	0,00	KAT20	Szatmár-Bereg (zóna: A)
TLXRJ-T-11	14,91	13,05	KAT20	Szatmár-Bereg (zóna: B)
TLYYJ-2-11	8,47	0,00	KAT20	Szatmár-Bereg (zóna: B)
TM3KJ-R-11	4,12	4,12	KAT20	Szatmár-Bereg (zóna: B)
TLRYJ-U-11	3,25	2,82	KAT20	Szatmár-Bereg (zóna: B)
T9U5J-R-11	15,06	12,67	KAT20	Szatmár-Bereg (zóna: B)
TPPKJ-F-11	3,64	1,89	KAT20	Szatmár-Bereg (zóna: B)
TPE5J-R-11	8,83	7,54	KAT20	Szatmár-Bereg (zóna: B)
TPCYJ-J-11	5,98	3,43	KAT20	Szatmár-Bereg (zóna: B)
TPFCJ-1-11	1,25	1,1	KAT20	Szatmár-Bereg (zóna: B)
TPHKJ-8-11	5,27	2,81	KAT20	Szatmár-Bereg (zóna: B)
T6FCJ-H-11	83,46	45,4	KAT20	Szatmár-Bereg (zóna: A)
TCARJ-X-11	18,32	0,00	KAT20	Szatmár-Bereg (zóna: A)
T6PKJ-X-11	109,97	86,72	KAT20	Szatmár-Bereg (zóna: A)
T92CJ-6-11	36,13	0,00	-	Szatmár-Bereg (zóna: A)
T9KYJ-A-11	31,26	0,00	-	Szatmár-Bereg (zóna: A)
TKM5J-U-11	52,37	40,15	KAT20	Szatmár-Bereg (zóna: A)
TKE5J-M-11	14,19	14,19	KAT20	Szatmár-Bereg (zóna: A)
T98CJ-D-11	29,85	24,54	KAT20	Szatmár-Bereg (zóna: A)
TMFCJ-X-11	5,3	5,3	KAT20	Szatmár-Bereg (zóna: A)
TM9KJ-Y-11	51,44	36,45	KAT20	Szatmár-Bereg (zóna: A)
TLWKJ-K-11	9,56	6,91	KAT20	Szatmár-Bereg (zóna: A)
TLVCJ-A-11	14,74	0,00	KAT20	Szatmár-Bereg (zóna: A)
TKFCJ-V-11	35,69	28,42	KAT20	Szatmár-Bereg (zóna: A)
TKNCJ-3-11	35,21	0,00	KAT20	Szatmár-Bereg (zóna: A)
T9XRJ-H-11	20,22	19,77	-	Szatmár-Bereg (zóna: A)

TLARJ-6-11	32,16	3,86	-	Szatmár-Bereg (zóna: A)
TME5J-P-11	5,19	4,25	KAT20	Szatmár-Bereg (zóna: A)
TAFCJ-M-11	51,67	26,02	-	Szatmár-Bereg (zóna: B)
TA8CJ-E-11	6,00	4,33	-	Szatmár-Bereg (zóna: B)
TPWKJ-N-11	8,5	7,18	-	Szatmár-Bereg (zóna: B)
TPU5J-6-11	7,92	7,72	-	Szatmár-Bereg (zóna: B)
TCJRJ-5-11	57,17	0,00	-	Szatmár-Bereg (zóna: A)

Egységes területalapú támogatás (SAPS)

A támogatás mértékéről évente a Vidékfejlesztési Miniszter dönt miniszteri rendeletben. A támogatás igénybevételének feltétele, hogy a gazdálkodó maradéktalanul tartsa be az 50/2008.(IV.24.) FVM rendeletben foglaltakat, amely a Helyes Mezőgazdasági és Környezeti állapot feltételrendszeit tartalmazza.

Agrár-környezetgazdálkodási támogatás (AKG)

Középhosszú távú (5 gazdálkodási év) támogatási rendszer, melynek feltételeit a vidékfejlesztésért felelős miniszter által kiadott miniszteri rendelet szabályoz. Az elérhető támogatás mértéke az extenzív gyepgazdálkodás célprogramban legeltetéses hasznosítás esetén 77 Euró/ha-nak megfelelő forintösszeg, kaszálásos hasznosítás esetén 40 Euró/ha-nak megfelelő forintösszeg. Ökológiai gyepgazdálkodás célprogramban legeltetéses hasznosítás esetén 85 Euró/ha-nak megfelelő forintösszeg, kaszálásos hasznosítás esetén 48 Euró/ha-nak megfelelő forintösszeg érhető el.

Kötelező földhasználati előírások ellenértékéért igényelhető kompenzációs jellegű kifizetések

Tekintettel arra, hogy a 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet alapján földhasználati előírások vannak hatályban a gyepterületekre vonatkozóan, a Natura 2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz területalapú, kompenzációs támogatás vehető igénybe, melynek értéke 38 EUR/ha évente.

Ehhez hasonlóan, a Natura 2000 irányelveket érvényre juttató jogszabályok végrehajtásával érintett, az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőrésztlet területén felmerülő költségek és jövedelem kiesés ellentételezése céljából a magánkézben lévő, Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető, mely az erdő természetességétől, a faállomány korától és összetételétől függően évente 40-230 EUR/ha lehet.

Önkéntesen vállalt előírások nyomán igényelhető mező- és erdőgazdálkodási támogatások

Az agrár-környezetgazdálkodási célprogramok közül az ország egész területén (a támogatható területeken) igénybe vehető *horizontális* szántóföldi, gyepgazdálkodási és ültetvény célprogramok érhetőek el.

Az erdőterületekre vonatkozóan az erdő-környezetvédelmi célprogramok kifizetései vehetők igénybe.

Nem termelő mezőgazdasági beruházások

Támogatás vehető igénybe olyan földhasználati intézkedésekre, amelyek gazdálkodáshoz közvetlenül nem kapcsolódnak, ugyanakkor a vidéki táj értékeinek, állat- és növényvilágának fennmaradását szolgálják, ez által növelik a Natura 2000 területek közjóléti értékét, illetve hozzájárulnak a környezetgazdálkodási célok teljesítéséhez.

Kedvezőtlen Adottságú Területek támogatása

Ez az intézkedés támogatási lehetőséget biztosít a kedvezőtlen természeti adottságokkal rendelkező területeken gazdálkodók részére az 1257/1999/EK tanácsi rendeletének 19-20. cikkelyei alapján. A kedvezőtlen adottságú területek (KAT) támogatásának célja a fenti rendelet 19. cikkében, valamint 20. cikkében meghatározott, a gazdálkodás eredményességét kedvezőtlenül befolyásoló gazdasági, társadalmi és természeti tényezők hatásainak részbeni kompenzációja. A KAT támogatás a Natura 2000 támogatással együtt igényelhető.

Magas Természeti Értékű Területek (MTÉT)

Az agrár-környezetgazdálkodási intézkedések zonális természetvédelmi célprogramjai minden esetben egy adott helyen jellemző természet- és környezetvédelmi probléma kezelésére jöttek létre. A program keretében támogatják a területen gazdálkodókat a természetkímélő gazdálkodási módok kialakításában és fenntartásában olyan gazdálkodási előírásokkal, melyek önkéntes vállalásáért és teljesítéséért területalapú, vissza nem térítendő kifizetés illeti meg a gazdálkodót. Az igényelhető célprogramok során támogatás igényelhető a szántóföldi növénytermesztés, gyepezés, illetve a természetvédelmi célú gyeptelepítés támogatására.

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

Kifejezetten Natura 2000 területekre jelenleg a Natura 2000 gyepezés- és erdőterületekre vonatkozóan létezik kompenzációs kifizetés. Látható azonban, hogy jelenleg nincsen hatályban szántó és halastó művelési ágú, valamint egyéb természetvédelmi szempontból fontos élőhelyre (láprét, vizes élőhelyek stb.) kidolgozott földhasználati előírás, illetve ez alapján kompenzációs kifizetés. Ebből adódóan ezekre a területekre csupán az egyéb földhasználati korlátozások (nitrát területekre, védett területekre vonatkozó) vannak érvényben, speciális faj és élőhelyvédelmi intézkedések nincsenek.

A Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó jelenlegi földhasználati előírások általános értelemben olyan gyepezést támogatnak, amely országos léptéket tekintve általában szükségesek a gyepek természetességének megőrzéséhez. Ugyanakkor általánosságukból következően nem képesek kezelni olyan helyi és speciális problémákat, amelyek éppen a jelölő értékek miatt fontosak. A fenntartási terv egyik szerepe éppen azoknak a lokális kezelési feladatoknak a meghatározása, amelyek támogatási rendszerbe való beépítése a Natura 2000 célkitűzések szempontjából szükséges.

A Gelénes-Beregdaróc fenntartási tervének tanulságai alapján az agrártámogatási rendszer módosításával, bővítésével, kiegészítésével kapcsolatban a javaslatok két szintre bontva képzelhetők el:

Kötelező szint: A terület jelenlegi állapotának megőrzése érdekében szükséges tevékenységek, amelyeket minden Natura 2000 földhasználatra kötelező érvényűen szükséges érvénybe léptetni. Ez a kötelező földhasználati szabályok kibővítésével, illetve a meglévő szabályok módosításával/összehangolásával, és a hozzájuk kapcsolódó kompenzációs kifizetések megváltoztatásával léptethető életbe. A Gelénes-Beregdaróc Natura 2000 terület vonatkozásában ebbe a körbe illeszthető eszközök a következők:

- A Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007 (X.18.) Korm. rend. előírásai jelenleg kötelező érvénnyel, 5-10% között határozzák meg a kaszálással hasznosított gyepek esetében a kaszátlanul hagyandó terület nagyságát. Javasolható a jelenlegi szabályozás módosításával a kaszátlanul hagyott terület nagyságának tágabb határok közötti meghatározása.
 - A gyepeként nem hasznosítható vizes élőhelyek (mocsarak, lápok) területén a vízelvezetés, a feltörés, trágyakiszórás, szálas takarmány tárolásának tilalma, és az inváziós fajoktól való mentesítési kötelezettséget szolgáló eszközök.
 - Az erdőterületeken a vizes élőhelyek (mocsarak, lápok) fásításának tilalmát szolgáló eszközök.

Önkéntes szint: A terület természeti állapotának javítását szolgáló eszközök, amelyek az egyes területek, kezelési egységek sajátosságainak megfelelően önkéntes vállalás alapján ösztönzik a terület-használót az élőhelyek állapotának javítására, a közösségi jelentőségű fajok populációinak erősítésére. Ezek az eszközök ilyen értelemben átmenetet mutatnak az élőhelyfejlesztési- élőhely-rekonstrukciós támogatások irányába, de nem jelentenek olyan mértékű beavatkozást, ami kifejezetten nagy beruházási igényűek. A Gelénes-Beregdaróc Natura 2000 terület vonatkozásában ebbe a körbe illeszthető eszközök a következők:

- A gyepeként nem hasznosítható vizes élőhelyek (mocsarak, lápok) területén a cserjésedés, fásodás meghatározott (de az egyes területekre differenciált mértékű) visszaszorítását szolgáló eszközök.
- Az elnádásodott, elgyomosodott lápi-lápréti területek kíméletes gyepgazdálkodásra alkalmas állapotba („lápkaszálló”) való alakítását szolgáló eszközök.
- A Natura 2000 területen található szántókon (gyümölcsösökön) a környezetkímélő növényvédőszer használatát ösztönző eszközök.
- A Natura 2000 területen található szántókon (gyümölcsösökön) a műtrágyahasználat csökkentését ösztönző eszközök.
- A Natura 2000 területen található szántók gyepké, vizes élőhellyé alakítását, erdősítését ösztönző eszközök.
- A Natura 2000 területen található szántók (gyümölcsösök) és a mellettük található természetközeli élőhelyek (gyepek, mocsarak, lápok) határán védőszegély kialakítását szolgáló eszközök.
- Az elnádásodott szikes tavak legeléssel történő megnyitását, legelőtő kialakítását szolgáló eszközök.
- Natura 2000 területeken becserjésedett gyepeken a füves élőhely visszaállítását ösztönző eszközök.
- A Natura 2000 gyepterületeken a legeléstől kímélt területrészek kialakítását ösztönző eszközök.
- Kis kiterjedésű, elszigetelt, nehezen megközelíthető jelölő élőhelynek minősülő gyepterületek kezelését ösztönző eszközök Natura 2000 területen.
- Gépbeszerzés támogatása speciális kezelést igénylő, időszakosan vizes élőhelyek kaszálásához, szárzúzásához Natura 2000 területen.
- Magas vadkár kockázatú Natura 2000 területeken kerítés létesítésének támogatása.
- A Natura 2000 területen található erdők szerkezetátalakítását ösztönző eszközök.
- A Natura 2000 gyepterületeken a tájidegen fafajú fasorok, delelő fák, facsoportok őshonos fafajává alakítását szolgáló eszközök.
- A Natura 2000 gyep- és egyéb fátlan területeken az intenzíven terjedő fásszárúak nagyobb állományainak felszámolását szolgáló eszközök.

A jelenlegi támogatási rendszer nem teszi érdekeltté a gazdálkodókat a nem hasznosított mezőgazdasági területek megőrzésében, hanem kifejezetten azok eltüntetésére ösztönöz.

Mivel ezek a területek nem támogatható területrészek, a támogatható terület maximalizálása érdekében a gazdálkodók gyakran eltüntetik a szegélyvegetációt, bokorfüzeseket, kaszálják az értéktelen szénát adó, vagy vízállásos területeket is, amelyeken korábban nem folytattak gyepgazdálkodást. Ez

a helyzet úgy javítható, ha agrártámogatás lesz igényelhető a nem művelt területekre, azaz nemcsak a kivett művelési ágú területekre, hanem a művelés alatt álló területek egyes részterületeire is. A Natura 2000 területek közötti koherencia biztosítása érdekében fontos lenne a természeti területek és az ökológiai hálózatba tartozó területek kedvező állapotának megőrzése a Natura 2000 területeken kívül is.

A fenti problémára megoldás lehet, ha a természetvédelmi szempontból értékes, de gazdaságosan nem művelhető területek is legalább minimális mértékben támogathatóak lennének, ezáltal nem lennének teljesen haszontalanok a tulajdonosok, földhasználók számára.

A támogatási rendszer kialakítása során figyelembe kellene vennie a támogatásra benyújtott terület természetvédelmi értékességét, az ott megtalálható, elkülönülő élőhelyfoltok természetességi értékét és a jó természetességű területeken vagy részterületeken azoknak a fennmaradását segítő gazdálkodást vagy akár a „nem beavatkozást” kellene ösztönözni.

3.3.2. Pályázatok

A területre vonatkozóan jelenleg nincs folyamatban és nincs tervben sem pályázat.

3.3.3. Egyéb

A tervezési területre nincs egyéb javaslat.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

Kifejtve a 3.4.2. pont alatti táblázatban, összevontan a kommunikáció címzettjeivel.

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

<i>Felhasznált kommunikációs eszközök:</i>	<i>A kommunikáció címzettjei:</i>	<i>Időpont, helyszín</i>	<i>Egyéb információ</i>
a) terepbejárás	a) gazdálkodók b) a Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyongazdálkodói e) a Natura 2000 területen illetékeségi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek és települési önkormányzatok o) egyéb indokolt célcsoport: helyi lakosság	2014.08.05. Beregdaróc	Részvevők száma: 5
b) falufórum	a) gazdálkodók b) a Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyongazdálkodói e) a Natura 2000 területen illetékeségi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek és települési önkormányzatok o) egyéb indokolt célcsoport: helyi lakosság	2014.08.05. Beregdaróc	Részvevők száma: 18
d) önkormányzati közzététel	a) gazdálkodók b) a Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyongazdálkodói e) a Natura 2000 területen illetékeségi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek és települési önkormányzatok o) egyéb indokolt célcsoport: helyi lakosság	2014. augusztus (Beregdaróc, Beregsurány, Csaroda, Gelénes, Márokpapi)	Kifüggesztés darabszáma: 5

<i>Felhasznált kommunikációs eszközök:</i>	<i>A kommunikáció címzettjei:</i>	<i>Időpont, helyszín</i>	<i>Egyéb információ</i>
e) honlap	a) gazdálkodók b) a Natura 2000 területtel érintett földrészteltek tulajdonosai és vagyongazdálkodói e) a Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek és települési önkormányzatok o) egyéb indokolt célcsoport: helyi lakosság	2013.11.14-től folyamatosan	http://www.e-misszio.hu/n2 + facebookon megosztva
f) érintettek levélben vagy e-mailben történő megkeresése és tájékoztatása	e) a Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek és települési önkormányzatok	2014. július és augusztus	Kiküldött levelek darabszáma: 68
h) sajtóesemény (sajtótájékoztató, sajtókonferencia)	a) gazdálkodók b) a Natura 2000 területtel érintett földrészteltek tulajdonosai és vagyongazdálkodói e) a Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek és települési önkormányzatokon) egyéb indokolt célcsoport: helyi lakosság	2013.12.11. 2014.01.30. 2014.07.30.	10 sajtómegjelenés

A társadalmi egyeztetés előkészítése, szervezése:

1. Falufórum időpont és helyszín egyeztetés történt Beregdaróc Község Önkormányzatával.
2. A fenntartási terv letölthetővé vált és a véleményezhetőségről cikk jelent meg a kommunikációt végző szervezet honlapján.
3. A fenntartási terv véleményezhetőségéről sajtótájékoztató került megrendezésre, melynek eredményeképpen 10 sajtómegjelenés történt (térsegi televízió, térsegi rádió, országos hetilap, megyei napilap, internetes hírportálok).
4. Az érintettek jelentős köre a fenntartási terv társadalmi egyeztetésének folyamatáról, a tervek véleményezhetőségéről, a véleményezés módjairól és határidejéről postai levélben (és amennyiben az elérhetőség rendelkezésre állt, kiegészítő jelleggel e-mailben is) értesítésre került. Az értesítő levelek célcsoportok szerinti egyedi összeállítással kerültek kiküldésre. A társadalmi egyeztetés során a hatóságoknak és egyéb államigazgatási szerveknek, valamint kezelőknek és egyéb érintetteknek küldött értesítő levelek tartalmazták a kommunikációt végző E-misszió Egyesület által tárgyidőszakban társadalmi egyeztetésre bocsátott összes Natura 2000 terület fenntartási terveinek véleményezhetőségére vonatkozó információkat (terület kód, név, érintett települések, véleményezési határidők stb.).
5. A címzettek köre:
 - o Érintett önkormányzatok (Beregdaróc, Beregsurány, Csaroda, Gelénes, Márokpapi) (5 levél)
 - o Natura 2000 támogatást 2011-2014 között igénybe vevő helyben élő gazdálkodók, továbbá a HNPI-től földterületeket bérlő gazdálkodók (49 levél).
 - o Azon földrészteltek helyben élő magán tulajdonosai, amelyek a tervezési területen belül érintettek a jelölő élőhelyeket és fajokat, valamint kiemelt természeti értéket és/vagy konfliktusforrást hordozó, természetvédelmi szempontból legfontosabbnak ítélt területrészekben (50 levél). (A területen tulajdonosként érintett önkormányzatok és a magyar állam vagyongazdálkodói külön levélben kerültek értesítésre.)
 - o Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal
 - o Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal

- Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal
- Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal, Törvényességi Felügyeleti Főosztály
- Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal, Törvényességi Felügyeleti Főosztály
- Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal, Törvényességi Felügyeleti Főosztály
- Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal, Földművelésügyi Igazgatóság
- Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal, Földművelésügyi Igazgatóság
- Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal, Földművelésügyi Igazgatóság
- Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal, Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság
- Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal, Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság
- Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal, Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság
- Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal, Közlekedési Felügyelőség
- Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal, Közlekedési Felügyelőség
- Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal, Közlekedési Felügyelőség
- Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal, Földhivatal
- Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal, Földhivatal
- Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal, Földhivatal
- Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal, Építésügyi Hivatal
- Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal, Építésügyi Hivatal
- Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal, Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatal, Örökségvédelmi Osztály
- Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal, Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatal
- Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal, Erdészeti Igazgatóság, Erdőfelügyeleti és Hatósági Osztály, Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területi Iroda
- Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal, Erdészeti Igazgatóság, Erdőfelügyeleti és Hatósági Osztály
- Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal, Erdészeti Igazgatóság
- Felső-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség
- Tiszántúli Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség
- Észak-magyarországi Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség
- Felső-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság
- Tiszántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság
- Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóság
- Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság
- Nemzeti Földalapkezelő Szervezet
- Nemzeti Földalapkezelő Szervezet Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területi Iroda
- Nemzeti Földalapkezelő Szervezet Hajdú-Bihar Megyei Területi Iroda

- Nemzeti Földalapkezelő Szervezet Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Területi Iroda
 - Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal
 - Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei kirendeltség
 - Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal Hajdú-Bihar megyei kirendeltség
 - Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal Borsod-Abaúj-Zemplén megyei kirendeltség
 - Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Igazgatóság
 - Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Hajdú-Bihar megyei Igazgatóság
 - Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Igazgatóság
 - Vadásztársaságok Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Szövetsége
 - Országos Magyar Vadászkamara Hajdú-Bihar megyei Területi Szervezete
 - Hajdú-Bihar megyei Vadgazdálkodók és Vadászok Szövetsége
 - Országos Magyar Vadászkamara Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Területi Szervezete
 - Vadászok és Vadgazdálkodók Észak-Magyarországi Területi Szövetsége
 - Magán Erdőgazdálkodók Országos Szövetsége
 - Vízgazdálkodási Társulatok Országos Szövetsége (VTOSZ)
 - Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat Területfejlesztési és Költségvetési Főosztály
 - Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat Fejlesztési, Tervezési és stratégiai Osztály
 - Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Önkormányzat Hivatala, Terület és Vidékfejlesztési Osztály
 - Észak-Alföldi Regionális Tanács
 - Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Fejlesztési Ügynökség Kht.
 - Észak-magyarországi Regionális Fejlesztési Ügynökség (2 levél)
 - Sporthorgász Egyesületek Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Szövetsége
 - Hajdú-Bihar Megyei Horgászszervezetek Szövetsége
 - Horgász Egyesületek Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Szövetsége
 - Erdészeti szakirányítók (19 levél)
 - Agrárkamrai tanácsadók (128 levél)
 - Falugazdász területi irodák (17 levél)
 - Vadásztársaságok (83 levél)
 - Vízgazdálkodási társulatok (19 levél)
 - Horgász egyesületek (106)
 - Halászati hasznosítók (8 levél)
 - NYÍRERDŐ Nyírségi Erdészeti Zrt.
6. A meghirdetett időpontban és helyszínen megtartásra került a falufórum, melyről emlékeztető és fotódokumentáció készült. A fórumon 18 fő vett részt.
 7. A meghirdetett időpontban és helyszínen megtartásra került a terepbejárás, melyről jegyzőkönyv készült. A terepbejáráson 5 fő vett részt.
 8. Az érintett önkormányzatok (Beregdaróc, Beregsurány, Csaroda, Gelénes, Márokpapi) 2014. augusztusában kifüggesztették a fenntartási tervet.

9. A beérkezett véleményeket és észrevételeket összefoglaltuk és megküldtük a tervekészítőnek, valamint a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóságnak.

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

A legfontosabb beérkezett vélemények:

Kommunikáció címzettje	Visszajelzett? (tartalom)	Hogyan?	Beépült a tervbe?	Hogyan? Ha nem épült be, miért?
Érintett önkormányzatok (Beregdaróc, Beregsurány, Csaroda, Gelénes, Márokpapi)	Igen (Márokpapi Önkormányzata: Az árapasztó tározóval és a vadkárok kompenzációjával kapcsolatosan tett fel kérdést. A gyepek cserjésedésének meggátolását szorgalmazta)	fórumon megjelent	nem	A gyepek cserjésedésének gátlása, a becserjésedett részek rekonstrukciója megjelenik a fenntartási tervben a véleménytől függetlenül is.
Tulajdonosok, vagyongazdálkodók	Igen. (Többek között kritikát fogalmaztak meg a kutatók hozzáértésével kapcsolatban, hiányosnak találták a jelölő fajok listáját.)	fórumon megjelentek	nem	A fenntartási terv szempontjából nem voltak releváns észrevételek
Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal, Közlekedési Felügyelőség	Igen (faültetéssel, -kivágással és esetleges növénytelepítéssel kapcsolatosan fogalmazott meg előírásokat.)	levélben	nem	Nem releváns a fenntartási terv szempontjából
Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal, Erdészeti Igazgatóság, Erdőfelügyeleti és Hatósági Osztály	Igen (jelezte többek között, hogy a fenntartási tervnek igazodnia kell az erdőtervrendeletek érintett körzetre vonatkozó előírásaihoz, a körzeti erdőtervezés szempontjaihoz, illetve az erdőgazdálkodási szabályokhoz.)	levélben	részben	A fenntartási terv erdőkre vonatkozó részei esetében a körzeti erdőterv adatait a tervező figyelembe vette
Felső-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság	Igen (Jelezte, hogy a terv több javaslatával egyetért (pl. vízmegtartás lehetőségeinek javítása, erre saját KEOP pályázata folyik). Listázta a vízvisszatartás tervezése, megvalósítása során felmerülő fontos teendőket, és a megvalósulással generált többlet munkát.)	levélben	részben	A vízgazdálkodást érintő kezelési javaslatok fejezetbe az észrevételek egy részét a tervező beépítette
Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság	Igen (Ügyféli minőségében a HNP Igazgatóság a fenntartási terv egy részét maga készítette.)	fórumon és terepbejáráson megjelentek, írásban javasoltak	igen	Ügyféli minőségében a HNP Igazgatóság a fenntartási terv egy részét maga készítette.
NYÍRERDŐ Nyírségi Erdészeti Zrt.	Igen (jelezte, hogy egyes veszélyeztető tényezők a területen nem fordulnak elő, vagy szakszerű erdészeti beavatkozásnak minősülnek.)	fórumon megjelentek	igen	A kérdéses veszélyeztető tényezőket töröltük.

A legfontosabb észrevételek, amelyek alapján a terv módosításra került:

A NYÍRERDŐ Nyírségi Erdészeti Zrt. jelezte, hogy egyes veszélyeztető tényezők a területen nem fordulnak elő, vagy szakszerű erdészeti beavatkozásnak minősülnek. Az erdészeti észrevételek beépültek a kezelési javaslatok közé. A kérdéses veszélyeztető tényezők törlésre kerültek.

A Felső-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság jelezte, hogy a terv több javaslatával egyetért (pl. vízmegtartás lehetőségeinek javítása, erre saját KEOP pályázata folyik). Listázta a vízvisszatartás tervezése, megvalósítása során felmerülő fontos teendőket, és a megvalósulással generált többlet munkát. A vízgazdálkodást érintő kezelési javaslatok fejezetbe az észrevételek egy részét a tervező beépítette.

A Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal, Erdészeti Igazgatóság, Erdőfelügyeleti és Hatósági Osztály jelezte, hogy a fenntartási tervnek igazodnia kell az erdőtervrendeletek érintett körzetre vonatkozó előírásaihoz, a körzeti erdőtervezés szempontjaihoz, illetve az erdőgazdálkodási szabályokhoz. A fenntartási terv erdőkre vonatkozó részei esetében a körzeti erdőterv adatait a tervező figyelembe vette.